

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Adam Pasecký

**Dva skoky do Evropy – Komparace mediální
reprezentace Bohemians v evropských pohárech**

1987 a 2023

Bakalářská práce

Praha 2024

Autor práce: Adam Pasecký

Vedoucí práce: PhDr. Jan Křeček, PhD.

Rok obhajoby: 2024

Bibliografický záznam

PASECKÝ, Adam. Dva skoky do Evropy – Komparace mediální reprezentace Bohemians v evropských pohárech 1987 a 2023. Praha, 2024. 73 s. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Jan Křeček, PhD.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá tématem mediální reprezentace fotbalového klubu Bohemians Praha 1905 a jeho vystoupení v mezinárodních evropských pohárech. Bude porovnávat, jak o událostech pohárového utkání z roku 1987 psala dobová média v komparaci s médií roku 2023 a pohárovým utkáním minulého roku. Cílem bude postavit vedle sebe média z dvou zcela odlišných období a odhalit rozdíly, které přinesl časový odstup 36 let. Důležitým faktorem bude porovnávání periodik, která působí od roku 1987 doposud, nebo alespoň obsahově navazují na své předchůdce. V teoretické stránce práce představí roli médií při reprezentaci sportu, nastolí sociopolitický rámec a ukáže sport jako kulturní fenomén. V praktické části pak bude obsažena metodologie, kvantitativní, popřípadě kvalitativní analýza a následně komparace mediálních obsahů a následná interpretace případných odhalených rozdílů.

Abstract

The thesis deals with the topic of media representation of the football club Bohemians Praha 1905 and its performance in international European cups. It will compare how the events of the 1987 cup match were covered by the contemporary media in comparison with the media of 2023 and the cup match of the previous year. The aim will be to juxtapose media from two completely different periods and to reveal the differences brought about by the time gap of 36 years. An important factor will be the comparison of periodicals that have been active from

1987 to the present, or at least follow their predecessors in terms of content. On the theoretical side, the thesis will introduce the role of the media in the representation of sport, establish a socio-political framework and show sport as a cultural phenomenon. The practical part will then include methodology, quantitative or qualitative analysis and then comparison of media content and subsequent interpretation of any differences revealed.

Klíčová slova

fotbal – sport – Bohemians – mediální reprezentace – komparace mediálních obsahů – sportovní žurnalistika – evropské poháry

Keywords

football – sport - Bohemians - media representation - comparison of media content - sports journalism - European Cups

Title

Two jumps to Europe - Comparison of media representation of Bohemians in European Cups 1987 and 2023

Rozsah práce: 115 577 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Adam Pasecký

.....

.....

Poděkování

Zde bych rád poděkoval PhDr. Janu Křečkovi PhD. za odborné vedení a cenné připomínky.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:
Pasecký Adam

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:
2021

Fakultní e-mail diplomantky/diplomanta:
68322710@fsv.cuni.cz

Studijní program/specializace:
Komunikační studia se specializací Mediální studia / prezenční

Název práce v češtině:

Dva skoky do Evropy – Komparace mediální reprezentace Bohemians v evropských pohárech 1987 a 2023

Název práce v angličtině:

Two jumps to Europe - Comparison of media representation of Bohemians in European Cups 1987 and 2023

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2022/2023)

(diplomovou práci je možné obhajovat nejdříve šest měsíců od schválení tezí)

LS 2023/2024

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků):

Cílem práce je popsat mediální pokrytí dvou účastí fotbalového týmu Bohemians Praha 1905 v evropských pohárech, které od sebe dělí 36 let. Naskýtá se tak možnost postavit vedle sebe dvě zcela odlišná období české sportovní žurnalistiky. Až do letoška se Bohemians naposledy účastnili pohárů v roce 1987. K porovnání se tak nabízí periodika, která jsou přímými nástupci těch vydávaných v roce 1987, jako jsou deník Právo, Mladá fronta DNES a také pokračovatelé tradičních sportovních tiskovin jako Sport a Hatrick.

Mimo tělovýchovu s sebou fotbal přináší i mnoho sociálních jevů. V současnosti je velká mediální pozornost soustředěna i na dění mimo stadion. Například události na fanouškovské scéně, nebo v zákulisí klubů. Na to, zda se podobné fenomény zaznamenávaly i tehdy, nebo je to jen dobová záležitost, by tato práce měla také odpovědět.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

Úvodní část

1. Úvod

- 1.1. Vymezení tématu
- 1.2. Cíl a struktura práce – výzkumná otázka

2. Teoretická část

- 2.1. Role médií při reprezentaci sportu
- 2.2. Sociopolitický rámec
- 2.3. Sport jako kulturní fenomén

3. Praktická část

- 3.1. Metodologie
- 3.2. Obsahová analýza (kvantitativní, případně kvalitativní)
- 3.3. Komparace
- 3.4. Interpretace

4. Odhalené rozdíly mezi periodiky z roku 1987 a 2023

5. Závěr

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

Rudé Právo. 1987. 1987.

Mladá fronta. 1987.

Stadion. 1987.

Gól. 1987.

Právo. 2023.

Mladá fronta DNES. 2023.

Sport. 2023.

Hattrick. 2023.

U všech materiálů budou zkoumána především čísla vydaná v roce 1987 a 2023.

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Kvantitativní obsahová analýza. Identifikujeme několik oblastí i za použití kvalitativní analýzy. Při nedostatečné saturaci vzorku, pro kvalitativní analýzu, nevylučujeme rozšíření o další média, historické prameny, popřípadě nová média.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2–5 řádků):

HUTCHINS, Brett. THE ACCELERATION OF MEDIA SPORT CULTURE. *Information, communication & society* [online]. Abingdon: Routledge, 2011, 14(2), 237-257 [cit. 2023-09-08]. ISSN 1369-118X. Dostupné z: doi:10.1080/1369118X.2010.508534

Tento článek poukazuje na rapidní změnu sportovní žurnalistiky v době nástupu nových médií. Odkazuje tak na to, že k chápání sportovní žurnalistiky je nyní nutné mít větší rozsah, než jen vysílání a tištěná média.

CARVALHO, John. *Sports media history: culture, technology, identity*. London: Routledge, 2021, 1 online resource (xiv, 277 pages). ISBN 0-429-28775-5.

Kniha nabízí pohled na interakci mezi sportem, médii a společností. Zkoumá tak historické momenty a trendy, které se ve sportu vyskytovali s důrazem na roli médií. Stává se tak dobrým materiálem pro pochopení provázanosti sociopolitických trendů ve sportu a jejich mediální reprezentací.

BOYLE, Raymond. *Sports journalism: context and issues*. Thousand Oaks, Calif.: SAGE, 2006. ISBN 9781412907989.

Tato kniha se zabývá hloubkovou analýzou kulturního a ekonomického aspektu sportovní žurnalistiky. Předkládá tak vhled do její organizace, produkce a konzumace.

ZWICKER, Stefan. Sport in the Czech and Slovak Republics and the Former Czechoslovakia and the Challenge of Its Historiography. *Journal of sport history* [online]. University of Illinois Press, 2011, 38(3), 373-385 [cit. 2023-09-08]. ISSN 0094-1700. Dostupné z: doi:10.5406/jsporthistory.38.3.373

Článek zabývající se vývojem sportu v Československu, respektive České republice od roku 1918 až po současnost. Věnuje se především tomu, jak sport měl od počátku politický podtext a na to, jak byl využíván k propagandě.

BOYLE, Raymond a Richard HAYNES. *Power play: sport, the media and popular culture*. 2nd ed. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2009, 1 online resource (ix, 254 pages). ISBN 0-7486-7108-0. Dostupné z: doi:10.1515/9780748635948

V této knize autoři rozebírají rostoucí roli sportu, jako fenoménu populární kultury reprezentované v médiích. Shromážděný materiál podrobovali otázkám jako je nacionalismus, politika, ekonomie, měnící se mediální konzumace, ale také genderovým, či rasovým otázkám. Pro tuto širokou škálu témat bude sloužit, jako vhodný vzor pro zhodnocení současné české sportovní žurnalistiky.

JENŠÍK, Miloslav. *Bohemka je a bude – Kniha druhá*. Praha: Epoque, 2022. ISBN 978-80-278-0102-2

Autor Miloslav Jenšík, navazuje na první knihu mapující období od vzniku klubu do roku 1973. Na rozdíl od té první je zde pokryto období od roku 1974 až 2022 a uzavírá tak soubor, který lze označit jako klubová kronika. V knize jsou popsány všechny zásadní události, tedy i rok 1987 a tehdy na dlouhou dobu poslední účasti Bohemians v Poháru UEFA.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let):

STROMSKÁ, Kristýna. *Lexikální expresivita v magazínech Góóól a Hatrick*. Olomouc, 2020. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Viktor Jílek, Ph.D.

PISKOŘ, Jakub. *Mediální obraz Mistrovství světa ve fotbale v Kataru 2022 v deníku Sport, v deníku MF DNES a v deníku Blesk*. Olomouc, 2023. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Holešovský.

PAVLAČKOVÁ, Monika. *Mediální obraz ženského fotbalu v deníku Sport*. Praha, 2022. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií. Vedoucí práce Turková, Kateřina.

ŠIGUT, Michal. *Sportovní celebrity v pozdně moderní společnosti*. Praha, 2021. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra sociologie. Vedoucí práce Numerato, Dino.

CHRAMOSTA, Tomáš. *Komparativní jazyková analýza fotbalového komentáře od 70. let 20. století po současnost*. Praha, 2021. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra žurnalistiky. Vedoucí práce Svobodová, Ivana

Datum / Podpis studenta/ky

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

.....
Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

.....
Datum / Podpis ped agožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO VE VYHLÁŠCE ŘEDITELE INSTITUTU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU.

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Teoretická část.....	2
2.1. Role médií při reprezentaci sportu	2
2.2. Sociopolitický rámec	8
2.3. Sport jako kulturní fenomén	12
2.4. Bohemians.....	16
2.4.1. Historie Bohemians.....	16
2.4.2. Sezóna 1986/1987	18
2.4.3. Záchrana, Sezóna 2022/2023 a postup do předkol EKL.....	21
2.4.4. Bohemians v evropských pohárech.....	23
2.4.5. Bohemians a jejich fanoušci	27
3. Praktická část	34
3.1. Metoda výzkumu.....	34
3.1.1. Kvantitativní obsahová analýza	34
3.1.2. Kvalitativní obsahová analýza	35
3.2. Design výzkumu	36
3.3. Aplikace zvolené metody	37
3.3.1. Stanovení výzkumné otázky	37
3.3.2. Operacionalizace	38
3.3.3. Plánování a organizace.....	40
3.3.4. Příprava a ověřování	41
3.3.5. Sběr dat	41
3.3.6. Vyhodnocení	41
4. Závěr	55
Summary	57
Použitá literatura a zdroje	58

1. Úvod

Sport je neoddelitelnou složkou sociálních procesů a změn. Od původní funkce, kterou plnil ve svých počátcích, tedy způsobu, jak utužovat fyzické zdraví a stmelovat kolektivy, ušel již velice dlouhou cestu. Fotbal jakožto nejpopulárnější sport se těší obrovskému diváckému zájmu. Jeho vrcholná událost ve formě finále mistrovství světa přitáhla v roce 2022 jen v České republice k televizním obrazovkám 1,8 milionu diváků.¹ Fotbal se tak stal obrovským spektaklem, který profituje vysoké zisky a logicky přitahuje zájem všech druhů médií.

Zvláštní pozornost pak přitahují soutěže mimo běžné domácí, ve kterých se střetávají kluby z celé Evropy a velkým lákadlem jsou zde finanční odměny i za pouhou účast. Do těchto soutěží však není jednoduché se probjovat, zvláště pro kluby se zázemím, jako mají pražští Bohemians. Jejich obnovená účast po 36 letech tak přinesla výjimečnou příležitost pro výzkum mediální reprezentace účasti Bohemians v evropských pohárech v roce 1987 a 2023 a možnost odhalit, zda se nějak liší, a pokud ano, tak v jakých ohledech.

Cílem bakalářské práce v teoretické části je přiblížení vztahu mezi médií a sportem, které jsou v od sebe již neoddelitelné, a projít skrze proměny, jež tento vztah nabýval. Dále nastínit obecnou historii sportu potažmo fotbalu a akcentovat zde i sociopolitické procesy, ve kterých se dění na fotbalových utkáních odehrávala, a ukázat jakou měl sport v těchto procesích roli. Důležité je také seznámení se s historií a klíčovými sezónami fotbalového klubu Bohemians, které umožnily vznik této bakalářské práci

V praktické části zaměřené na samotný výzkum budou doložené grafy s výsledky analyzovaných textů vycházejících z kvantitativní a kvalitativní obsahové analýzy. Grafy budou zaměřené na rozsahy jednotlivých článků prezentovaných po dnech, počty článků a pak také na hlavní témata, která zde byla obsažena. Zvláště v této části budu kladen důraz i na osvětlení kontextu

¹ FILÍPEK, Štěpán. Mámo, koukej, hraje Messi! MS podle sledovanosti. Jaký podíl měla Nova? Online. *ISport.cz*. 2022. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal-reprezentace-ms-fotbal-2022/424716/mamo-koukej-hraje-messi-ms-podle-sledovanosti-jaky-podil-mela-nova.html>. [cit. 2024-04-24].

jednotlivých hlavních témat. Právě skrze prezentované grafy bude možné prokázat nejzřetelnější rozdíly ve sportovní novinářské praxi dvou od sebe oddělených období.

2. Teoretická část

2.1. Role médií při reprezentaci sportu

Tělesná cvičení byla vždy provázána s děním, které se odehrává ve společnosti, a šlo především o to, jakou roli mu společnost přisuzovala.² Právě společenské proměny daly vzniknout podobě moderního sportu, jak ho známe dnes. Za místo, kde se procesy formování sportu daly nejrychleji do pohybu, je považována viktoriánská Anglie, která v té době prožívala sociální i ekonomický rozmach. Lidé se více přesouvali do měst a sport začal plnit krom role fyzické kultivace i roli zábavy. Zde má také původ soudobá forma fotbalu, který přerostl v nejpopulárnější sport na světě. Rozrůstající se divácké základny přitahovaly stále větší pozornost ke sportovním akcím a později se začalo i s jejich propagací v soudobých médiích.³

Sport se tak stal nedílnou součástí mediální reprezentace a navázal se i na populární kulturu. Média se na propojení populární kultury a sportu podílejí významnou měrou. Televizní vysílání dostalo sport mezi široké masy. Do té doby jediným způsobem, jak sledovat sportovní utkání v přímém přenosu, byla účast přímo na stadionu, popřípadě poslouchat rozhlasovou reportáž, potažmo si druhý den přečíst článek shrnující dění na hřišti. Rozhlasové vysílání se ujalo stěžejní role v přenášení sportovních obsahů hned od své rané fáze. Pražský sportovní žurnalista Josef Laufer 3. října 1926, tedy tři roky po vůbec prvním rádiovém vysílání v tehdejší Československu, zprostředkoval první živý přenos sportovního utkání. Jednalo se o zápas mezi Slavií Praha a Hungarií Budapešť. Laufer se navíc ke sportovnímu komentování dostal náhodou, když se původně domluvený komentátor Havel nedostavil. Přítomní sportovní novináři se nově uvolněné pozice zalekli, a tak poslední, kdo mohl zachránit ostudu, která by neodvysláním vznikla, byl tehdejší mezinárodní sekretář Slávie Laufer.

² SLEPIČKA, Pavel a SLEPIČKOVÁ, Irena. Počátky moderního sportu. In: *Rizikové Chování Ve Sportu dětí a Mládeže*. Czech Republic: Karolinum Press, 2018. ISBN 8024640481. str. 12

³ IBIDE

S novinářskou profesí měl nějaké zkušenosti, ale s novým médiem měl zkušenosti pouze jako posluchač, nikoliv z pozice tvůrce rozhlasového obsahu. Slavia o vysílání věděla, a tak se rozhodla neprodávat lístky do prostoru, kde se nacházela komentátorská budka, aby měl Laufer klid na komentování. „Zde hřiště SK Slavia na Letné, u mikrofonu Radiožurnálu Josef Laufer.“ To byla vůbec první věta, kterou si mohli sportovní fanoušci poslechnout u svých přijímačů. Sám asi v tu chvíli netušil, že těmito slovy vejde do dějin a stane se průkopníkem v nově se rodícím rozhlasovém odvětví. Zajímavé však bylo, že po prvním poločase zápasu tehdejší ředitel rozhlasu vysílání ukončil se slovy, že další sportovní reportáž už nikdy nebude. Do rozhlasu však začalo proudit takové množství dopisů od posluchačů, kterým se Lauferova reportáž líbila, a dožadovali se další, že se ředitel podvolil a sportovní reportáž se stala nedílnou součástí vysílání nejenom v Českém rozhlase.⁴

Kořeny české sportovní žurnalistiky lze nalézt již za Rakouska-Uherska. České země patřily k nejrozvinutějším regionům tehdejší monarchie, a to se netýkalo pouze průmyslu, ale také kulturního a sportovního prostředí. Deníky referující o sportu měly velký odbyt zejména právě díky oddaným čtenářům a milovníkům sportu. V současnosti na tuto tradici sportovní denní tisk stále navazuje a stejně jako v Itálii, která je s fotbalovou kulturou úzce spjata, zde vychází pravidelný denní tisk, jako je například *Sport*.

Sportovní žurnalistika má dodnes v česku silné zastoupení, a to jak v tradiční tištěné podobě, tak v internetových obsazích. Specifikem je, že i na poměrně malý mediální trh zde vycházejí denní sportovní tiskoviny, jako je například deník *Sport*. V sousedním Německu, kde je trh nesrovnatelně větší a které je domovem vrcholných sportovních soutěží, jako je Bundesliga, paradoxně deníky zaměřené výhradně na sport nevycházejí.⁵ Sportovní obsah bývá daleko více obsažen v běžném denním tisku oproti tomu českému, kde se sportovním zprávám dostává prostoru relativně málo, a přenechává tak místo tiskovinám

⁴ KADERÁBEK, Petr. Před 95 lety zazněla na Radiožurnálu první sportovní reportáž, Josef Laufer komentoval zápas Slavie. Online. *IRozhlas*. 2021. Dostupné z: Český rozhlas, https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/historie/fotbal-radiozurnal-historie-prvni-sportovni-reportaz-komental-josef-laufer_2110031149_bac. [cit. 2024-02-10].

⁵ ZWICKER, Stefan. Sport in the Czech and Slovak Republics and the Former Czechoslovakia and the Challenge of Its Historiography. Online. *Journal of sport history*. 2011, roč. 38, č. 3, s. 373-385. ISSN 0094-1700. Dostupné z: <https://doi.org/10.5406/jsporthistory.38.3.373>. [cit. 2024-02-12]. str. 377

zaměřeným výhradně na sport. Dalším příkladem, že sport hraje důležitou roli v českém mediálním prostředí, je, že veřejnoprávní Česká televize provozuje ryze sportovní kanál ČT Sport. Situace se změnila po vstupu placených kanálů O2 TV Sport, které v porovnání s veřejnoprávní televizí nabídly vyšší finanční odměny, a převzaly tak téměř veškerá práva na vysílání nejvyšší domácí soutěže. Česká televize nemůže konkurovat v soutěži o vysílací práva, a to zejména ve fotbale, kde téměř o všechny s výjimkou Evropské konferenční ligy UEFA a vrcholných šampionátů přišla, ale fotbal má stále své zastoupení na obrazovkách ČT Sport, i když na nižších a více lokálních úrovních. Ztráta práv však přinesla i nové příležitosti. Když z obrazovek zmizela první liga, Česká televize díru částečně zaplnila projektem Můj fotbal živě, při kterém sportovní štáby České televize objíždějí okresní soutěže, a zápas mezi týmy jako FK Práche vs Sokol Jaroslavice odvysílá na stejné úrovni, jako by se jednalo o utkání první ligy.

Motiv fotbalu se dostal i do literárních zpracování. Prvorepublikoví autoři, jako byli Karel Poláček a Eduard Bass, napsali velice oblíbené novely z prostředí sportu. *Klapzubova jedenáctka* z roku 1922 představující rodinu jedenácti synů, které jejich otec vytrénuje v neporazitelný fotbalový tým, má mimo i satirický a politický přesah.⁶ A humoristický román *Muži v ofsidu* Karla Poláčka z roku 1932 se může pyšnit prvenstvím, protože je to historicky první kniha, která nabízí čtenáři vhled do subkultury fotbalových fanoušků.⁷ Humorně je zde představena skupina mužů, jejichž nálady a bytí je určováno především výsledky jejich oblíbených klubů. Také novinář a spisovatel Ota Pavel dokázal o sportovních událostech referovat neutřelým způsobem, jako nikdo před ním. Zajímavým propojením vysoké kultury a sportu může být adaptace dnes již v českém prostředí legendární události zlatého týmu z olympiády v Naganu Národním divadlem. To jen dokazuje, že si česká společnost dokáže sport idealizovat.

Dalším médiem, pro které byl sport a fotbal vděčným námětem, je film. Jako první, kdo si uvědomil potenciál zobrazení sportovních výkonů na stříbrném plátně, byla německá režisérka a dokumentaristka Leni Riefenstahlová. Ve svém dvoudílném dokumentárním eposu *Olympia* z roku 1938 zobrazuje sportovní výkony z letních olympijských her v Berlíně roku 1936. Riefenstahlová plně

⁶ IBIDE, str. 378

⁷ IBIDE

zatížena ideologií třetí říše se zaměřuje především na vyobrazení těl převážně árijských sportovců, jako by se jednalo o skulptury antických soch. Každým záběrem se režisérka snaží podtrhnout tělesnost německých sportovců, patrně právě proto, že se v tehdejší Berlíně tělo německého sportovce považovalo za ideál fyzické dokonalosti a krásy. Objektivně však lze konstatovat, že Riefenstahlová při svém hledání ideálního záběru objevila filmařské postupy, které do té doby byly nevídané. Využití zpomalených záběrů, které v době filmového materiálu byly velmi finančně náročné, kombinování záběrů z pohledu, ve kterých jsou sportovci komponováni na pozadí nebe, nebo naopak záběry z velké výšky podtrhující masovost události. To vše dílo, které mělo být především propagandistickým záznamem tehdejšího zápolení na olympijském stadiónu v Berlíně, povyšuje na umělecké dílo.

I v nedávné minulosti se dokumenty se sportovní tematikou dočkaly ocenění u divácké i odborné veřejnosti. Dokument Diego Maradona režiséra Asifa Kapadii z roku 2019 byl nominován na bezpočet filmových cen. Kapadiovi se v životopisných dokumentech slavných osobností daří to, co se v mnohých žánrově podobně laděných dokumentech vytrácí, totiž propojit život osobnosti se sociopolitickými událostmi, na které byl protagonista přímo navázán nebo byl jejich spouštěčem. Diego Maradona byl v tomto ohledu výjimečný. Málokterému sportovci se povedlo být tak významným hybatelem dění jak na fotbalovém trávníku, tak mimo něj. Maradona se stal nejdražším přestupem týmu Neapole, a probudil tak obrovskou hysterii kolem své osoby. Tu podpořil i výkony na hřišti korunovanými vítězstvím italské nejvyšší soutěže. Byl to první titul v historii klubu a pro celé město to byl přelomový moment i z pohledu sociálního postavení. Neapol jakožto město z jihu Itálie byla nahlížena jako město spodiny a byla přehlížena v porovnání s bohatými městy z industriálního severu. Vítězstvím poháru se Neapol etablovala mezi fotbalové velikány, kteří se musejí brát vážně. Maradona jakožto hlavní strůjce nepředstavitelného úspěchu získal ve městě status absolutní superstar číslo jedna, a když o tři roky později Neapol prvenství zopakovala, stal se bohem. Ve filmu je i silně akcentovaná role médií, které se zabývaly i jeho osobním životem a styky s Neapolskou mafií. Média tak měl přímý dopad na jeho sportovní kariéru, ale i osobní reputaci.

Média mají sílu utvářet témata, a to i ve světě sportu. Některé události dostávají větší prostor a některé menší. Média o sportu referují v rámci kulturních politických procesů ve společnosti. Sport není zpracováván odděleně od těchto procesů, a tak pro pochopení mediálních obsahů o sportu je nutné chápat a znát kontext, ve kterém tyto texty vznikaly.

Sociologické teorie se do velké míry zaměřují na procesy, dynamiku a ideologie obsažené ve sportu, ale zaměřují se i na země, ve kterých se sport hraje.⁸ V tomto ohledu hrají média klíčovou roli při utváření, formování a posilování diskurzů spojených se sportem v moderních společnostech. Při studiu médií panuje takový názor, že sport a další aktivity jsou do značné míry udržovány právě médii, která se nepodílí pouze na přenosu informací a finanční podpoře, ale také na aktivní transformaci podob sportu.⁹ Sílu, kterou mohou vyvinout média na sportovní akce, lze ilustrovat i na časech fotbalových utkání vysílaných na televizních obrazovkách. Výkopy utkání jsou záměrně plánovány tak, aby co nejvíce vycházely vstříc vysílacímu schématu, a tedy i přispívaly k divácké sledovanosti. Dalším zásadním faktorem, co se týče směřování a vývoje moderního sportu, je jeho vztah ke kapitálu z reklamy, sponzoringu a mezinárodního marketingu. Jelikož se sport stal neoddělitelnou součástí populární kultury, je tak styčným bodem mezi zájmem veřejnosti a politickým diskurzem, už jen z tohoto důvodu je nutné ho podrobovat analýze.¹⁰

Fotbalová reportáž je jednou z důležitých forem, která tyto procesy zaznamenává.

Podle odborníků z oblasti sportovní publicistiky nese fotbalová reportáž tyto základní rysy:¹¹

- a) aktuálnost;
- b) objektivnost;
- c) dokumentárnost;
- d) zevšeobecňování;

⁸ BOYLE, Raymond a HAYNES, Richard. *Power play: sport, the media and popular culture*. 2nd ed. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2009. ISBN 0-7486-7108-0. Dostupné z: <https://doi.org/10.1515/9780748635948>. str. 7

⁹ IBIDE

¹⁰ IBIDE, str. 8

¹¹ PAVLOV, Aleksandar. Fotbalový výsledek v metaforice české a bulharské sportovní žurnalistiky. Online. *Nová čeština doma a ve světě*. 2020, č. 2, s. 30-37. ISSN 1805-367X. [cit. 2024-03-16]. str. 30

- e) logická souvislost;
- f) chronologický sled;
- g) tematická a jazyková stereotypizace

Fotbalový zápas má jasně dané schéma. Některé atributy se v zápasech se stoprocentní pravděpodobností opakují a nemá na ně vliv úroveň ani důležitost utkání. Těmito atributy jsou například začátek utkání, poločasová přestávka či ukončení na pokyn rozhodčího. Tyto nedílné součásti fotbalového utkání lze označit jako makroschéma zápasu.¹² Jednotlivé záležitosti, jako jsou přihrávky, střely, góly nebo fauly, formují jeho mikroschéma. Situace se zpravidla popisují chronologicky, nejčastěji v ohraničeném rámci 90 minut. Stanoveny jsou i předepsané rozměry hrací plochy, nepovolené zákroky, a i například povolený počet střídání. Jelikož má tedy fotbalové utkání předem dané schéma a situace, které se opakují, ve fotbalové reportáži dochází ke stereotypizaci nejen po tematické, ale také jazykové stránce.¹³ Možností, jak se stereotypizaci vyhnout, je aktualizace jazykových prostředků. Prostředky, které se neustálým opakováním stávají automatizovanými, přestávají být divácky atraktivní. Jazyková vyprázdněnost se tak promítá i do kvality sdělení reportáže, i kdyby bylo sdělení sebelepší, oposlouchané jazykové prostředky ho předurčují k nezdaru. Za snahou aktualizovat výrazivo je dosažení většího účinku i na toho čtenáře, který zápas již viděl. Použitím automatizovaných a otrepaných frází tak autor dosahuje pouze stručného shrnutí zápasu a předání nutných informací. Naopak za použitím aktualizacích prostředků se skrývá snaha převyprávět děj zápasu takovou formou, aby i pro fanouška, který byl přímo na stadionu, byla reportáž přínosná, a tím pádem vzbudila větší zájem čtenářů a navýšení čtenosti.

V českém mediálním prostředí sportovní žurnalistiky se hojně setkáváme s využitím expresivních lexikálních prvků, a to především v titulcích, ale objevují se i v samotných textech. Cílem je upoutat pozornost čtenáře, který ovlivněn použitým výrazivem článek nepřejde. Základní informace o průběhu a konečném výsledku utkání už mnohdy nese samotný titulek. „*Vzhledem ke konkurenci na mediálním trhu se však vedle fotbalové reportáže objevuje hybridní útvar fotbalový fičr, v němž se často uplatňují prvky mediálního jevu infotainment, čímž*

¹² IBIDE, str. 31

¹³ IBIDE

čtenost, resp. náklad potenciálně vzrůstají.“¹⁴ U toho typu mediálního útvaru mají titulky méně informativní charakter a upřednostňuje se v nich prezentace příběhu, který se samotným zápasem nemusí souviset. Avšak pro čtenáře, který zápas neviděl, je význam titulku hůře uchopitelný.

Překvapivým průkopníkem v oblasti videotvorby byl fotbalový klub Bohemians. Byli totiž první v lize, kteří si opatřili videorekordér pro nahrávání svých zápasů, ale i zápasů soupeřů, a taktické přípravě to opravdu prospívalo.¹⁵ Každý zápas si tak trenér s hráči mohl zpětně vyhodnotit nebo ze záznamů zápasů soupeřů poukázat na jejich silné stránky. Když zařízení trenérovi přestalo stačit, za pomoci Antonína Panenky, který v té době hrál ve Vídni, se podařilo získat dokonalejší model.¹⁶ Ten se musel ve Vídni koupit, přivézt do Prahy, zde ho prodat do obchodu s požitou elektrotechnikou, kde byl obratem „legálně“ zakoupen.¹⁷ Není tak divu, že tento proces mnoho klubů neabsolvovalo.

2.2. Sociopolitický rámec

Sport hrál již od počátku důležitou roli ve společnosti nově vzniklé republiky. Avšak již za Habsburské monarchie se sportovní sebe prezentace stala ústředním motivem národního sebeurčení. V mnohonárodnostním státě, jako bylo Rakousko-Uhersko, obyvatelstvo často nemělo o mnoho viditelnější způsob, jak na sebe strhnout pozornost a také upozornit na své potíže a starosti. „*V tomto kontextu měly tělesná výchova a sport zvláštní význam jako prostředek, kterým se tehdejší národ snažil ukázat svůj boj za emancipaci a reprezentovat se jako etnicko-národní kolektiv.*“¹⁸

Po rozpadu habsburské monarchie bylo Československo jako nástupnický stát stále silně mnohonárodnostní. Významnou, co se týče aktivit, byla židovská menšina. Až v Československu získali Židé status národnostní menšiny s právem

¹⁴ IBIDE, str. 35

¹⁵ JENŠÍK, Miloslav. *Bohemka je a bude*. Praha: Epoque, 2022. ISBN 978-80-278-0102-2. str. 285

¹⁶ IBIDE

¹⁷ IBIDE

¹⁸ ZWICKER, Stefan. Sport in the Czech and Slovak Republics and the Former Czechoslovakia and the Challenge of Its Historiography. Online. *Journal of sport history*. 2011, roč. 38, č. 3, s. 373-385. ISSN 0094-1700. Dostupné z: <https://doi.org/10.5406/jsporthistory.38.3.373>. [cit. 2024-03-10]. str. 374

na autonomní vývoj ve všech společenských oblastech, a to se týkalo i sportu.¹⁹ Židé byli úspěšní, ať už byli členy smíšených převážně českých klubů, tak jako sportovci v židovských klubech zakládaných i na popud sionistického hnutí. Velkým oddílem, který zaštiťoval více sportů, byl Sportovní klub Makabi.²⁰ Všechny tyto iniciativy tak silně odporují anti-semitskému narativu „Žida nesportovce“, který v českých zemích fungoval i před nacistickou propagandou. Zakládání nejrůznějších spolků a svazů národnostními menšinami se nevyhnulo ani fotbalu. Kromě Československého fotbalového svazu na území působily ještě německý Deutscher Fussballverband für Böhmen und Mähren, Maďaři založili Magyar Labdarúk Szövetsége a Poláci Związek Polskich klubow Sportowych Czechoslowacii.²¹

Na Slovensku původně počítalo s vysídlením maďarského obyvatelstva, tak jako se to v Čechách stalo s tím německým, zůstalo jen u plánů. Dodnes je maďarská menšina poměrně početná a stává se, že národností rozdílů působí jako roznětka i u sportovních svárů. Až do druhé světové války byl sport etnicky rozdělen a fungoval v jakémsi módu koexistence.²² V některých sportech se integrace multinárodnostní kooperace dařila prosazovat lépe než v jiných. Nejlépe fungovala ve fotbale, a to především na profesionální a reprezentační úrovni.

Stejně jako ve většině evropských zemí byl fotbal v Československu již od počátku nejpopulárnějším sportem. Ve 20. letech minulého století proběhla profesionalizace klubů založených na přelomu 19. a 20. století. K profesionalizaci přispěla i pravidelná možnost mezinárodního soupeření, kterou nabízel například pohár Mitropa, jenž lze považovat ze předchůdce evropských pohárů. Hráči jako Josef Bican nebo Karel Pešek si při těchto pohárových utkáních mohli užívat návštěvy, které dosahovaly i k 50 000 diváků. S velkou diváckou pozorností byl spjat i hvězdný status hráčů, kteří se těšili srovnatelné oblibě jako prvorepublikoví filmoví herci.²³ Rozpuk fotbalových klubů neprobíhal jen ve velkých městech. Množství amatérských klubů bylo zakládáno všude po republice, a rychle se tak

¹⁹ KOPECKÁ, Lenka. Osudy židovského fotbalu. *Český rozhlas Plus* [online]. 2020, [cit. 2024-03-10]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/osudy-zidovskeho-fotbalu-8193219>

²⁰ IBIDE

²¹ IBIDE

²² ZWICKER, Stefan. Sport in the Czech and Slovak Republics and the Former Czechoslovakia and the Challenge of Its Historiography. Online. *Journal of sport history*. 2011, roč. 38, č. 3, s. 373-385. ISSN 0094-1700. Dostupné z: <https://doi.org/10.5406/jsporthistory.38.3.373>. [cit. 2024-03-10]. str. 374

²³ IBIDE, str. 376.

rodili noví talentovaní hráči, kteří mohli vystoupat až na tu nejvyšší reprezentační úroveň. V roce 1934 se československá reprezentace poprvé dostala do finále mistrovství světa, kde podlehla mužstvu domácí Itálie.²⁴ Trend narůstající kvality se tak potvrdil i na té nejvyšší úrovni. Kvalita reprezentačního fotbalu přetrvala i po změně politického uspořádání v únoru 1948 a nástupu komunistické strany k moci. V roce 1962 reprezentace opět senzačně postoupila až do finále mistrovství světa a pomyslný vrchol přišel v roce 1976 na mistrovství Evropy v Jugoslávii po vítězné penaltě Antonína Panenky záložníka pražských Bohemians ve finále se Spolkovou republikou Německo.

Politické zvraty ve 20. století poté vedly k tomu, že se národnostní a politické ideologie staly nedílnou součástí při referování o sportu v médiích. Dlouhou dobu zůstávalo psaní o sportu v rukou profesionálů. Ať už se jednalo o novináře, vědce v oblasti sportu nebo funkcionáře. Také se vydávaly autobiografie a memoáry samotných sportovců, ale i ty byly téměř z pravidla za přispění profesionálních spisovatelů.²⁵ Jelikož se jednalo o oficiálně vydávanou literaturu schválenou tehdejším režimem, setkáváme se zde s narativem v souladu s náladou ve společnosti a propagandistickým podtónem. Politické směřování komunistické vlády se propadlo i do vědeckých prací týkajících se sportu a sociologie. Sportovní vědy byly vnímány jako okrajové a v porovnání s důležitější vnímanými vědními obory, jako historie, politika a ekonomie, nedokázaly obstát. Vědci se museli potýkat ještě s jedním zásadním problémem ve snaze zkoumat sport a interpretovat své závěry. Sport byl pod velkým drobnohledem komunistické strany a byl vnímán jako jeden ze zásadních pilířů zdravé společnosti, z toho důvodu měl pro tehdejší propagandu obrovskou hodnotu. Komunistická strana se po roce 1969, tedy na začátku normalizace, vrátila k modelu, že všechny sdělovací prostředky vlastnil stát a neexistovala žádná nezávislá masmédia.²⁶

Docházelo i k redakčním výměnám autorů, nebo se témata, která se zdála být nepohodlná, neprezentovala. V tomto kontextu docházelo u autorů k jisté míře autocenzury, protože si nemohli zcela dovolit poukázat na některé nedostatky, co se týče zřízení a organizace tehdejších sportovních spolků. Zároveň

²⁴ IBIDE

²⁵ IBIDE, str. 378

²⁶ Příběhy 20. století – Normalizace, *Hlídací psi normalizace*[dokumentární]. Režie Viktor Portel
Česko: Česká televize, 2017. Délka 27 min. Dostupné z:
<https://www.ceskatelevize.cz/porady/11454740577-pribehy-20-stoleti/216562261760003/>

s autocenzurou fungovalo i několik institucí, které měly dohled nad masmédií, a speciální roli hrál odbor pod záštitou ÚV KSČ. Za obsahy, které šly do novin, odpovídal šéfredaktor a pokud se vyskytl problémový obsah, také se z něho musel zodpovídat. Tato praxe fungovala jako spouštěč automatické autocenzury ze strany šéfredaktora. Novinář Martin Komárek v dokumentu České televize říká, že fráze jako „z dělnické rodiny“, „za účelem budování socialismu“ a mnohé další se staly běžnou součástí a určitým automatismem, který se do obsahů přirozeně vkládal, a stala se z nich mantra, která umožňuje člověku ve společnosti žít.²⁷ Pokud tedy člověk tyto rituály dodržoval, bylo mu umožněno celkem bezstarostně žít a tvořit. Martin Komárek nastoupil v roce 1985 do Mladé fronty a prostředí popisuje jako kolektiv velice chytrých, svobodomyšlných autorů, kteří si však uvědomovali, kde je hranice, kam až je možné v obsazích zajít, aby člověk nebyl vyhozen.²⁸ Novinář a fotograf Ondřej Neff, který pracoval v Mladé frontě do roku 1985, popisuje, že se redakce dělila na autory, kteří psali aktivistické články a autory zabývající se odbornou tematikou, tedy i sportem.²⁹ Referování o sportu bylo důležité i z toho důvodu, že vláda do sportu masivně investovala. Vznikaly nové sportovní areály, stadiony i koupaliště. Sportovní vyžití a zprávy o něm byly jedny z nástrojů, jak zajistit, aby pozornost obyvatelstva směřovala jiným směrem než k politickému dění.³⁰

Po sametové revoluci došlo v médiích k uvolnění a některá témata se mohla do veřejného prostoru vrátit bez autorského strachu ze stigmatizování. Došlo také k určitému odtržení národoveckého charakteru sportu, kdy i například o ligových týmech bylo referováno jako o „našich“. Došlo tedy k pohlížení na sport z pozice novináře z většího odstupu. Zároveň se naplno naplnila povaha sportu jako profese. A už v raných 90. letech se přestává vést debata o profesionalizaci. V roce 1993 došlo k rozdělení Československa a žurnalistika se stává daleko fragmentovanější z toho pohledu, že novináři z obou států se zaměřují především na tu domácí a slovenská, nebo naopak česká se z povědomí do značné míry vytrácí. Stále však existuje vysoká míra kooperace mezi

²⁷ IBIDE

²⁸ IBIDE

²⁹ IBIDE

³⁰ BAJTLER, Martin. Aby se lidé nezabývali politikou, komunisté je lákali do hal a tělocvičen. Online. *IDNES.cz*. 2019. Dostupné z: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/socialismus-praha-sportovni-mesto-sportu-sport-pohyb-komunismus-praha.A190719_150631_blogovy-roman_kuce. [cit. 2024-04-24].

sportovními novináři z obou zemí.³¹ Sport jako takový zaujímá i důležitou roli, co se týká výuky na vysokých školách.

Debata se odehrává i mezi sportovními historiky a sociology. Vztah mezi nimi je komplikovaný hlavně z důvodu nařčení, že sociologové se nedokážou oprostít od ideologické zátěže, kterou do zkoumání sportu zapojují, a používají sport jako nástroj legitimizace určitých teoretických postojů,³² čímž naznačují, že tyto teorie jsou neadekvátní, jelikož zanedbávají historický a kulturní kontext, na který je při studiu sportu nutné brát zřetel. I při zkoumání vztahu a role médií a sportu je na historický kontext nutné pamatovat.

2.3. Sport jako kulturní fenomén

Sport, zejména v jeho vrcholové formě, se v průběhu 20. století stal klíčovým kulturním fenoménem. Probíhající 21. století naznačuje, že tato vášeň stále neutuchá a je nedílnou součástí kulturního života.³³ Nepopiratelnou silou sportu je překonávání hranic. A to se týká jak geografických, tak kulturních. Sport se tak stal univerzálním jazykem při zápolení národů ze všech koutů světa a do toho se promítají i kulturní specifika daného národa. Fotbal se stal symbolem globálního sportu, hraje se téměř všude na světě a mistrovství světa drží prvenství jako nejsledovanější sportovní událost. Avšak ne vždy je fotbal tím nejdůležitějším hybatelem populární kultury v dané zemi, například ve Spojených státech na této pozici figuruje baseball, galské sporty jsou symbolem irské kultury a rugby je neodmyslitelně spjato s velšskou a novozélandskou národní identitou.³⁴ Ačkoliv se určité skupiny lidí snaží oddělovat sport od společenských projevů, jako je politika nebo ideologie, ukázalo se, že brát sport jako samostatně stojící jev nelze. Sport potažmo fotbal je přirozeně navázán na identitu jeho příznivců a v moderní společnosti, kdy se klasické subkultury často mísí a přelévají, se fanouškovská příslušnost ke sportovním oddílům stává zástupným rozlišovacím

³¹ ZWICKER, Stefan. Sport in the Czech and Slovak Republics and the Former Czechoslovakia and the Challenge of Its Historiography. Online. *Journal of sport history*. 2011, roč. 38, č. 3, s. 373-385. ISSN 0094-1700. Dostupné z: <https://doi.org/10.5406/jsporthistory.38.3.373>. [cit. 2024-03-15]. str. 378

³² BOYLE, Raymond a HAYNES, Richard. *Power play: sport, the media and popular culture*. 2nd ed. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2009. ISBN 0-7486-7108-0. Dostupné z: <https://doi.org/10.1515/9780748635948>. str. 6

³³ IBIDE str. 1

³⁴ IBIDE

znakem zájmových skupin. Sportovní ikony často bývají opředeny různými legendami a polopravdami ať už z osobního života, nebo z počínání na sportovištích. Vyskytují se tak u nich jevy, které tradičně připisujeme například náboženským figurám. Sport si tak stále uchovává něco z počátků, kdy byl výrazně spjat s lokálními rituálními zábavami, a právě náboženskými rituály.³⁵

Dějinné sportovní události byly do velké míry zaznamenávány a ovládány masovými médii, která jim i přikládala důležitost a význam. Ať už se jedná o tištěná média, film, rozhlasové nebo televizní vysílání, to všechno mělo na pojetí sportu jako kulturního fenoménu zásadní vliv. Sport je samozřejmě důležitý hlavně přímo na stadionech a mimo ně působí jako hybatel kulturního dění, čímž se stává stále více neoddělitelně spjatý s nejrůznějšími typy médií, a hlavně televizního vysílání. Důležité sportovní akce, ale i pravidelně hrané soutěže jsou důležité i z toho důvodu, že referování o nich a jejich mediální reprezentace slouží jako pocit prožití historie a pro samotné sportovní akce nabývají na relevanci historickou stopou.³⁶

Nicméně vztah mezi politikou, médii a sportem, jak se již několikrát ukázalo, může být složitý. První komplikovanou celosvětovou sportovní akcí v novém tisíciletí se ukázala být olympiáda v Pekingu roku 2008. Média oscilovala mezi tématy, jako byla lidská práva v Číně, cenzura médií nebo role olympiády při prezentaci Číny jako celosvětové supervelmoci. Přesto však sociologie dlouho považovala sport a volný čas jako nepodstatné a sport jako takový byl jako jeden z posledních lidských činností podroben důkladnému rigoróznímu sociologickému zkoumání.³⁷ Zvýšený zájem o mediální studia zapříčinil vyjmutí sportu z okrajového tématu zkoumání a významně navýšil zájem o tuto oblast. Vznikla tak debata o nejvhodnějších teoretických paradigmatech, ve kterých měl být sport nahlížen.³⁸ Ze strukturálního paradigmatu vycházejícího z marxistické teorie vyplývá, že podoba sportu a volnočasových aktivit je určována ekonomickým a politickým uspořádáním v společnosti. Zjednodušeně řečeno, sport a volný čas se stal nástrojem, jak společnost ovládat s možností rozšiřování vlivu kapitálu na všechny oblasti lidské

³⁵ IBIDE, str. 20

³⁶ IBIDE, str. 19

³⁷ IBIDE, str. 3

³⁸ IBIDE

činnosti.³⁹ Jinými slovy, moc nad sportem a volným časem leží v rukou skupin a vládních struktur, které ji drží i v ostatních strukturách lidské společnosti. Tato teorie se dá aplikovat na obě období zkoumaného tématu.

V období komunismu si strana zvolila sport jako jeden z hlavních nástrojů propagandy a udržování správné nálady ve společnosti. Například po sportovních úspěších k povinnostem Emila Zátopka přibylo i objíždění republiky a propagace „socialistického sportu“⁴⁰ Sportovec totiž nereprezentoval jen sám sebe a svou zemi, ale také stranickou politiku v zemi.⁴¹ Sportovci se také museli potýkat se skloubením tréninků a zaměstnání nebo studia. Dnes je již těžko představitelná realita sportovce, který dopoledne vyhraje mezistátní utkání a poté jde na odpolední směnu do ČKD a pobírá za to běžnou mzdu. Rozdílný přístup ke sportovcům byl ve vojenských klubech, jako byla Dukla, kde byli sportovci zaměstnání zproštěni a mohli se věnovat výhradně sportu. Ale i mnozí jiní sportovci byli za sport placení, nebo působili jako trenéři, možnost byla i formálně působit jako referent sportovních organizací.⁴² Zároveň však sport sloužil jako ukazatel zdravé socialistické společnosti a byl ve větší míře podporován státem. Problémem dnešní sportovní činnosti je, že sport se do velké míry soustředí hlavně na výkon a úspěch, protože jinak se finanční podpora sportovců a týmu nevyplatí. Bylo uznáno, že tato teorie vycházející z kulturních studií správně nahlíží na sport a volný čas jako na „hluboce zakořeněné sociální procesy“⁴³ Avšak byla podrobena i kritice z pohledu poměrně úzkého záběru a zaměření se pouze na anglickou společnost.

Druhým přístupem, který se snaží pochopit roli moci ve sportu, je „figurativní sociologie“. Ta chápe společnost jako množství na sobě závislých skupin, které se v neustálém sledu událostí a interakcí navzájem ovlivňují a

³⁹ IBIDE, str. 4

⁴⁰ SOBOTKA, Jaromír. *Když nemůžeš, přidej! Zátopek byl sportovní ikonou i obětí komunistického režimu. 100+1 zahraniční zajímavost* [online]. 2023. [cit. 2024-03-18]. ISSN 1804-9907. Dostupné z: <https://www.stoplusjednicka.cz/kdyz-nemuzes-pridej-zatopek-byli-sportovni-ikonou-i-obeti-komunistickeho-rezimu>

⁴¹ Příběhy 20. století – Normalizace, *Sport, vzdor a doping* [dokumentární]. Režie Radim Špaček Česko: Česká televize, 2017. Délka 26 min. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11454740577-pribehy-20-stoleti/216562261760005/>

⁴² IBIDE

⁴³ BOYLE, Raymond a HAYNES, Richard. *Power play: sport, the media and popular culture*. 2nd ed. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2009. ISBN 0-7486-7108-0. Dostupné z: <https://doi.org/10.1515/9780748635948>. str.

mění.⁴⁴ Vztah a příslušnost jedince ke společnosti tedy určuje zejména množství sociálních skupin jako rodina, třída ve škole, ale i sportovní týmy a množství interakcí s nimi. I když byly oba přístupy podrobovány mnohým kritikám, nebylo jim možné upřít správné poznatky a společný důraz na historický a sociální rozměr.⁴⁵ Zároveň však fundamentální rozdíl, co se týče tvrzení o postavení moci ve společnosti, přetrval. Kulturní studia jsou podrobována kritice za přílišný důraz na třídní postavení ve spojitosti se sociálními vztahy a figurativní sociologie zas ze zanedbávání možnosti centrality moci. Shoda panuje v tom, že na vývoji sportu je nutné nahlížet jako na kontinuální proces, pohledy se různí tedy hlavně v určení klíčových faktorů. Debata, která se kolem sportu rozvinula, proměnila studium sportu a volnočasových aktivit z okrajového zkoumání na jednu z nejdůležitějších oblastí, na které lze zkoumat globalizaci, moc a roli politiky ve společnosti.⁴⁶

Fenoménem, který se zvláště v současnosti těší obrovské oblibě, je sportovní sázení. Například v průběhu posledního fotbalového mistrovství světa v Kataru čeští sázkaři překonali rekordy a objem sázek přesáhl 3,6 miliardy korun.⁴⁷ Obliba hazardu se propisuje i do finančních možností tuzemských sázkových kanceláří. V roce 2014 nahradila společnost *Synot* dlouhodobého sponzora *Plzeňský prazdroj*, který jakožto vlastník značky *Gambrinus* propůjčoval tento název první fotbalové lize šestnáct sezón. *Synot* sice vydržel jako hlavní sponzor pouhé dva roky a poté, co byly v Česku zavedeny legislativní změny upravující fungování hazardu, společnost na to reagovala výpovědí sponzorství.⁴⁸ Fotbalová asociace tak musela řešit výpadek 120 milionů korun a vzniklou finanční mezeru vykryla finanční podporou firem jako *ePojisteni.cz*, což dalo vzniknout názvu *ePojisteni.cz* liga, a po roce ji vystřídal společnost *Het*. Oproti *Synotu* byla částka, kterou fotbalová asociace od obou firem inkasovala, výrazně nižší, a bylo tak jasné, odkud do ligy může přitéct nejvíc peněz.⁴⁹ *Synot* i přes

⁴⁴ IBIDE, str. 5

⁴⁵ IBIDE

⁴⁶ IBIDE, str. 6

⁴⁷ IDNES.CZ, ČTK. Češi trumfli odhady. Za mistrovství v Kataru prosázeli rekordních 3,6 miliardy. Online. *IDNES.cz / ZPRAVODAJSTVÍ*. 2022. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/mistrovstvi-sveta-sazkove-kancelare-objem-sazek.A221219_155534_eko-zahranicni_rie. [cit. 2024-04-11].

⁴⁸ MÁDL, Luděk. Liga hledá nové jméno. Betano? Online. *Euro*. 2024. Dostupné z: <https://www.tydenikeuro.cz/liga-hleda-nove-jmeno-betano/>. [cit. 2024-04-11].

⁴⁹ IBIDE

krátké účinkování však nastínil cestu, kterou se sponzoring ligy později ubíral. V roce 2018 vstoupila do ligy jako hlavní sponzor další sázková kancelář *Fortuna*, a ta je sponzorem do letošního roku. Ta kromě první a druhé ligy převzala sponzoring i nad reprezentací a ve smlouvě bylo i pár menších fotbalových projektů.⁵⁰ V letošním roce zřejmě dojde k výraznému navýšení financí za prodaná broadcastingová a bettingová práva, jelikož na podzim minulého roku byl vypsán tendr, ve kterém padly vítězné nabídky dohromady za 450 milionů korun, v porovnání s dosavadními 150 miliony tedy trojnásobek. Zdálo se, že i pozice generálního partnera měla dobře našlápnuto, aby některá z velkých sázkových agentur přeplatila dosavadní metu. Jenže společnost *Betano* si pořídila práva na bettingové streamy a ostatní subjekty od úmyslu začaly pouštět, protože by nemohly nabídnout svým klientům kompletní balíček.⁵¹ Je tak zatím otázkou, kdo se stane od příštího roku generálním partnerem a zda to bude opět za vysokou cenu. Pokud by se tak ovšem stalo, společně s výnosem za vysílací práva by se mohlo jednat o rekordní sumu investovanou v Česku do fotbalu. Zdá se tedy, že existuje reálná možnost, že liga bude v následujících letech operovat s výrazně větším finančním obnosem, z čehož můžou profitovat jak kluby, tak i celá úroveň fotbalu v zemi, od mládeže po seniorskou reprezentaci.

2.4. Bohemians

2.4.1. Historie Bohemians

Fotbalový klub Bohemians má za sebou ve své dlouhé historii spoustu vzestupů a pádů. Pojí se s ním i mnoho významných osobností a událostí. Roku 1905 vzniká v tehdejší měste Vršovicích sportovní kluk AFK Vršovice, který se považuje za předchůdce soudobého týmu. Není jednoznačná shoda na tom, v jakém roce byl sportovní klub oficiálně založen. Zda to bylo v roce 1895, 1903, nebo 1905 se názory různí, ale právě rok 1905 je dokumentačně doložitelný, a tak je považován jako oficiální datum založení AFK Vršovice.⁵² Vznikl sloučením

⁵⁰ IBIDE

⁵¹ IBIDE

⁵² KUČERA, Luboš. *Historie Atletického a Fotbalového Klubu Bohemians 1905*. Diplomová práce, vedoucí Kašpar, Ladislav. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra tělesné výchovy, 2006. str. 14

sportovního kroužku SK Kotva, který se 16. prosince 1905 stal čtrnáctým členem nově vzniknuvšího Českého svazu fotbalového a začal používat název AFK Vršovice.⁵³ Hned následující rok klub řeší problém, že nevlastní domácí stadion, a musí tak přejíždět na nejrůznější hřiště po Praze. AFK Vršovice sice zaslaly oficiální žádost Městské radě Vršovice o darování pozemku, ta ji však zamítla. Vlastní hřiště získává klub až v roce 1912, v dolíku za dnešní Kodaňskou ulicí. Stadion získává přezdívku Ďolíček, která se vžila i pro stadion současný, přestože se nachází v jiných místech. Snaha vybudovat, zachránit, nebo zrekonstruovat vlastní stadion se stala pojící linkou celé historie Bohemians až po současnost, kdy sliby o zvelebení dnes chátrajícího stadionu zůstávají stále pouze na papíře. Je to téměř 100 let od chvíle, kdy Bohemians vyrazili na turné po Austrálii, díky kterému převzali název i znak.⁵⁴ Nejslavnější éra, kterou klub prožil, byla osmdesátá léta. V nich získává titul a pravidelně se probojovává do Evropských pohárů. Toto období skončilo po anonymním udání na „černé fondy“ následované změnami na vedoucích pozicích a nejistou finanční soběstačností.⁵⁵

Nejvýraznější postava, která kdy v zelenobílém dresu hrála, je Antonín Panenka, bývalý reprezentant a vítěz mistrovství Evropy z roku 1976, který odehrál za Bohemians 230 utkání a nyní působí jako prezident klubu. Zapsal se do fotbalové historie také legendární penaltou právě z finále mistrovství Evropy v Bělehradě, když skóroval nezvyklým dloboučkem, jenž se ve světě uchytil jako „Panenka kick“. Další ranou byl po období relativní stability rok 2005, ve kterém byl na klub uvalen konkurs a byl vyloučen ze soutěže.⁵⁶ Na záchraně Bohemians pak měli výraznou stopu fanoušci, kteří vypsali sbírku a finančně napomohli k jeho znovuoobnovení. Špatná finanční situace vyústila i ve spory o vlastnictví práv na název a logo. Zároveň se dlouho řešila situace okolo domácího stadionu, kterému bezprostředně hrozila demolice. Ani po znovuoobnovení tedy klub nežil v jistotě, všechny tyto problémy se v současnosti podařilo zažehnat a zdá se, že i proces okolo rekonstrukce stadionu se dává do pohybu. Bohemians již deset let hrají pravidelně první ligu a klub zažívá relativní stabilitu po sportovní i finanční

⁵³ IBIDE, str. 15

⁵⁴ VÝBORNÁ, Lucie a KADEŘÁBEK, Petr. Hraje Bohemka. Ale jaká? Online. *Radiožurnál*. 2008. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/hraje-bohemka-ale-jaka-6354383>. [cit. 2024-04-14].

⁵⁵ JENŠÍK, Miloslav. *Bohemka je a bude*. Praha: Epoque, 2022. ISBN 978-80-278-0102-2. str.

⁵⁶ VÝBORNÁ, Lucie a KADEŘÁBEK, Petr. Hraje Bohemka. Ale jaká? Online. *Radiožurnál*. 2008. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/hraje-bohemka-ale-jaka-6354383>. [cit. 2024-04-14].

stránce. Majitel Dariusz Jakubowicz věří, že rekonstruovaný stadion by Bohemians otevřel nové možnosti pro další rozvoj, když teď stojí na relativně pevných základech.⁵⁷

2.4.2. Sezóna 1986/1987

Úvod sezóny se nesl v duchu změn v kádru, Ďolíček opustilo hned několik výrazných osobností, které se výrazně zapsaly do historie klubu.⁵⁸ Vladimír Borovička, dnes již legenda zapsaná ve všech klokaních kronikách, odešel do Austrie Vídeň, dále odešli Zdeněk Koukal, Jaroslav Marčík a Jozef Kukučka.⁵⁹ Ve vedení klubu však stáli zkušení Tomáš Pospíchal, trenér, který Bohemians dovedl zatím k jedinému mistrovskému titulu a sekretář Zdeněk Svoboda. Svoboda zajistil náhradu za důležité hráče, do útoku přišel Zdeněk Válek a z vojny se vrátili Miloš Belák a Miloš Slabý, kteří se také zapojili do přípravy.⁶⁰ A i s takovou proměnou, jako byl právě návrat z vojny, týmy musely počítat a právě vedení „klokanů“ dobře zareagovalo. I přes posilování mnohé fanoušky překvapilo vyjádření trenéra, který v *Gólu* prohlásil optimisticky, že věří v lepší umístění než v minulém ročníku, a pokud opět nedojde k výjimečnému počtu zraněných, nemohou pomýšlet na jiné umístění než do třetí příčky.⁶¹

Do přípravy zasáhl také základní stavební kámen celého útoku reprezentant a kapitán Pavel Chaloupka. V období 1979-1986 vršovičtí vždy hráli nějaký z evropských pohárů, a tak se po nezdaru z předchozí sezóny jejich zraky upíraly ke znovuoobnovení této série. Na úvod ročníků 1986/1987 se Bohemians dobře naladili, poté co v prvním kole porazili domácí Nitru 3:2, ale dobrý dojem z prvního kola hned svažil výkon v domácím utkání proti Plzni. „Klokani“ sice vybojovali remízu 2:2, ale *Československý sport* otiskl článek, kde remízu označil spíše za ztrátu hostů.⁶²

V dalším kole následovala gólová přestřelka na Julisce s vydřenou remízou 3:3, výhra doma nad Baníkem a vysoká výhra 7:0 nad v úvodu sezóny dobře hrající Rudou hvězdou Cheb. Po tomto utkání na hráče padala samá chvála a

⁵⁷ ČIHÁK, Jiří a PALIČKA, Jan. Ať je Bohemka zase sexy. *Mladá fronta DNES*. 2023, s. 1.

⁵⁸ JENŠÍK, Miloslav. *Bohemka je a bude*. Praha: Epoque, 2022. ISBN 978-80-278-0102-2. str. 269

⁵⁹ IBIDE

⁶⁰ IBIDE

⁶¹ IBIDE

⁶² IBIDE, str. 270

v následujících dvou utkáních opět zelenobílí neprohráli a udrželi si neporazitelnost. Radost z dobré série ukončil až Prešov v devátém kole. V lize tak zůstal jediný neporažený celek, a to byla pražská Sparta. Pikantní zápletku nabídl hned následující desátý kolo, které proti sobě postavilo Bohemians a právě Spartu. V 54. minutě se dostal Zelenský do vápna, kde byl podkopnut brankářem a k nařízenému pokutovému kopu se postavil útočník Petr Janečka, který nekompromisní ranou pod břevno zařídil vítězství 1:0 z pohledu „klokanů“ a navíc právě touto střelou překonal hranici stovky gólů a vstoupil do klubu ligových kanonýrů.⁶³ Odstup od vedoucího týmu z Letné se tak ztenčil na pouhé dva body.

Derby se neobešlo bez kontroverzí, druhý den ráno se v novinových objevily titulky, jako „Derby do černé kroniky“.⁶⁴ Psalo se zde o devíti žlutých kartách, dvou červených a dvou vážnějších zraněních, zápas byl také přerušen z důvodu nevhodného chování v řadách obou fanouškovských táborů, za kterým byla pyrotechnika a hrubé pokřiky.⁶⁵ Fanouškovská kultura v derby se Spartou, která zde byla nastíněna, tak v téměř nezměněné míře přetrvává i do současnosti. Poté, co se Bohemians oklepali z remízy v prvním domácím zápase s nováčkem z Plzně, se stal Ďolíček pro soupeře nedobytným. Soupeři zde do konce podzimní části nevybojovali ani bod a Bohemians z domácí úspěšnosti profitovali tím, že podzimní pauzu přezímovali na druhém místě.

Do jarní části se tak Bohemians zapojili v roli favorita, ale v prvním jarním utkání na Hané Pražané prohráli 3:1 a vstup do druhé části sezóny nebyl úspěšný, jak by se dalo očekávat. Avšak v úvodních kolech zaváhala i Sparta, a Bohemians se tak poprvé vyhoupli do čela tabulky.⁶⁶ 10. 4. 1987 sehráli Bohemians a Slavie v Ďolíčku 75. vršovické derby, vzájemná utkání měla poměrně vyrovnanou bilanci. Statistika zápasů mírně vyznívala pro Slávii s 29 vítězstvími, 22 jich skončilo remízou a 23 zvládli na svou stranu strhnout Bohemians. V porovnání se statistikou samostatné české ligy, ve které Bohemians dokázali vyhrát ze 45 zápasů pouhých 6, je to výrazný rozdíl v konkurenceschopnosti. A v 75. derby roku 1987 dokázala Bohemka zvítězit znovu, a udělat tak další důležitý krok za dobrým umístěním, když po 21. kole

⁶³ IBIDE, str. 272

⁶⁴ IBIDE

⁶⁵ IBIDE

⁶⁶ IBIDE, str. 275

byla stále pouhé dva body za Spartou. Plán se ovšem začal katastroficky bortit poté, co mužstvo z následujících šesti zápasů získalo jen dva body, a navíc v tomto období postihl trenéra Tomáše Pospíchala další infarkt a mužstvo musel přebrat jeho asistent Michal Jelínek.⁶⁷ Souboj se Spartou na Letné mohl být odrazovým můstkem, jak se vymanit z této nezáviděníhodné situace, avšak Sparta vyhrála s přehledem 3:0 a druhým „klokanům“ odskočila o další dva body. V té době se začaly objevovat reálné obavy nezabývající se již ziskem titulu, ale šlo vůbec o uhájení pohárových příček, protože čtyři kola před koncem měli Bohemians shodně 30 bodů jako Vítkovice a Dunajská Streda, Cheb byl bod za nimi.⁶⁸

V přímém souboji o třetí příčku s Vítkovicemi se vršovickým, kteří hráli doma, zápas opět nevyvedl a propadli se až na čtvrtou příčku a definitivní tečku za černou sérií udělali až v Budějovicích i s podporou zelenobílých fanoušků.⁶⁹ Bohemians se tak nakonec podařilo uhájit třetí místo zajišťující boje v předkolech Poháru UEFA. Zpětnou optikou lze jednoduše analyzovat důvody, proč ve vrcholící části sezóny, kdy se rozhodovalo o titulu, „klokani“ propadli a výkonnostní standard šel dolů. V únoru 1987 dorazilo anonymní udání na „černé fondy“, kterými Bohemians disponovali, v té době nic překvapivého a všechny přední kluby nějaké podobné zdroje měly.⁷⁰ Stávalo se, že některé kauzy se dostaly na veřejnost a pak byl z výstrahy daný subjekt tvrdě potrestán, i když v tom jeli všichni.⁷¹ A tak byly sportovní výkony narušeny neustálými myšlenkami na policejní výsledky a strachem z budoucnosti.

Nastalá situace se propsala i do přestupového okna, které vyjma jednoho přestupu nevyužil nikdo, a pro blížící se souboj s SK Beveren o postup do dalších bojů Pohárů UEFA nic nenaznačovalo, že by mužstvo mělo být fit. Proto předsezónní rozhovor trenéra Dušana Uhrina, ve kterém prohlásil, že jeho cílem je umístění, které by Bohemians znovu opravňovalo k účasti v Poháru UEFA, vyvolalo pobavení.⁷² Před zápasem s Beverenem Bohemians absolvovali ještě vršovické derby, které vítězně zvládli, a po 4. kole jim patřila pátá příčka, což bylo oproti předsezónním prognostikám spíše úspěch, ale znovu se po letním

⁶⁷ IBIDE, str. 277

⁶⁸ IBIDE, str. 279

⁶⁹ IBIDE

⁷⁰ IBIDE, str. 280

⁷¹ IBIDE

⁷² IBIDE, str. 295

zklidnění naplno rozjelo policejní vyšetřování, jehož vlivy se měly naplno projevit.⁷³

2.4.3. Záchrana, Sezóna 2022/2023 a postup do předkol EKL

V březnu 2022 se po vzájemné dohodě s vedením klubu rozhodl Luděk Klusáček opustit pozici hlavního trenéra a své místo přenechal dosavadnímu asistentovi Jaroslavu Veselému. Ten po necelých třech měsících s týmem dostal za úkol vyhnout se baráži, která Bohemians v té době nacházejících se na třinácté příčce bezprostředně hrozila. Veselý přišel z druholigové Chrudimi a nahradil bývalého asistenta Ericha Brabce, měl i zahraniční zkušenosti, když ve Spojených arabských emirátech působil jako asistent Ivana Haška. Pro Veselého bylo však převzetí prvoligových Bohemians první velká zkušenost coby hlavní trenér. Bohemians hned v prvním zápase pod novým trenérem předvedli sympatický výkon a zaskočili později mistrovskou Viktorii Plzeň remízou 1:1. Zdálo se tak, že by tým mohl dostat nový impulz v cestě za záchranou v první lize. Ve zbylých zápasech ale nezískali potřebný počet bodů k opuštění barážových pozic a o skóre ze vzájemných zápasů skončili nakonec za třináctým Jabloncem, který měl jistotu záchrany. Zraky příznivců zelenobílých se tak musely upřít k barážovému dvojutkání s Opavou. To Bohemians hladce zvládli a po výhrách 1:0 a 2:0 doma si zachovali prvoligovou příslušnost. Veselý tak svůj úkol v podobě záchrany splnil, i když na poslední chvíli, a v červnu za tuto úspěšnou misi podepsal nový dvouletý kontrakt. *„Zájem byl z obou stran, takže jsme se dohodli rychle. Ke konci ligy jsme šli výsledkově i herně nahoru, což je další důvod, proč jsem chtěl pokračovat“*.⁷⁴

I ve světle splnění nejdůležitějšího cíle v podobě záchrany a zlepšujících se výkonů musel Jaroslav Veselý stále dokazovat, že na lavičku prvoligového klubu opravdu patří. Petr Švancara trenéra v pořadu TIKI-TAKA na O2 TV Sport popsal takto: *„Mně se začíná ten trenér Veselý, já ho vůbec neznám, vůbec nevím,*

⁷³ IBIDE

⁷⁴ IDNES.CZ, ČTK. Fotbalisty Bohemians povede i nové prvoligové sezoně trenér Veselý. Online. *IDNES.cz / SPORT*. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/prvni-liga/bohemians-trener-jaroslav-vesely.A220606_155510_fotbal_rou. [cit. 2024-04-08].

kde vznikl, kde byl, pro mě je to člověk vytažený normálně někde z hospody, dobré sympatické člověk“⁷⁵

V nové sezóně se hráčům začalo dařit nad očekávání dobře. Mužstvo navázalo na úspěšné soustředění v Rakousku, kde v přípravných utkáních ani jednou neprohrálo a hned v úvodním utkání nového ročníku Fortuna ligy si připsalo cenné vítězství 3:0 na půdě Jablonce. Historicky první výhra nad Libercem v samostatné české lize se zrodila až na jedenadvacátý pokus a „klokanům“ se podařilo tabulkově odskočit právě od Liberce.⁷⁶ Dalším milníkem byla i výhra v Plzni, kde stanovili i vlastní bodové maximum z venkovních zápasů. Trenéra Veselého těšilo i to, že zde vyhráli po dlouhých 27 letech, tedy poprvé od roku 1996.⁷⁷ Po tomto utkání se začínají poprvé veřejně objevovat náznaky ligových ambicí. Trenér hostů v pozápasovém rozhovoru řekl: *„Už nám nestačí jen se zachránit, nebudu alibista.“*⁷⁸ A rozpovídal se i o možném umístění ve skupině o titul, tedy na příčkách, které zajišťují předkola evropských poháru. *„Šestka nás zajímá, a pokud v ní jsme, musíme se o ni pokusit. Ale jsme pokorní, rozestupy jsou malé. Věřím, že od skupiny dole jsme odpojení, ale pořád můžeme skončit čtvrtí, nebo desátí. Trochu jsme se opevnili, hotovo není, ale máme své sny.“*⁷⁹

Důležitá výhra se Slováckem a následná remíza s týmem z Uherského Hradiště i ve skupině o titul znamenala udržení dvoubodového rozdílu před tímto největším konkurentem o čtvrtou pozici. Poslední zápas sezóny byl speciální i pro klubové legendy Josefa Jindříška a Davida Bartka. Jindříšek přebral cenu pro osobnost ligy a Bartek nastoupil k poslednímu ligovému startu a pustil se naplno do role asistenta trenéra Veselého.⁸⁰ I přes prohru s Olomoucí mohla vypuknout euforie, protože Slovácko v zápase se Slávií nedokázalo bodovat, a tak ihned po zápase

⁷⁵ TIKI-TAKA. O2 TV Sport, 1.8.2023. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=zoMO-KSdu4>

⁷⁶ ČTK, iDNES.cz. Liberec – Bohemians 1:3, domácí dvěma góly zmrazil jejich bývalý hráč Matoušek. Online. *IDnes.cz / SPORT*. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/prvni-liga/fortuna-liga-22-kolo-slovan-liberec-bohemians-praha-1905.A230303_102825_fotbal_vp2. [cit. 2024-04-08].

⁷⁷ POVEJŠIL, Vojtěch. Snové vítězství. Bohemians boří série i rekordy a promlouvají do hry o titul. Online. *IDNES.cz / SPORT*. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/prvni-liga/jaroslav-vesely-rozhovor-viktoria-plzen-bohemians-praha-1905.A230320_094603_fotbal_vp2. [cit. 2024-04-08].

⁷⁸ IBIDE

⁷⁹ IBIDE

⁸⁰ ČTK, iDNES.cz. Bohemians – Olomouc 0:1, přes prohru euforie, domácí se těší na poháry. Online. *IDNES.cz / SPORT*. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/prvni-liga/bohemians-sigma-olomouc-finale-fortuna-ligy-5-kolo-skupina-o-titul.A230526_101608_fotbal_jic. [cit. 2024-04-13].

fanoušci vběhli na hrací plochu oslavovat společně s hráči historický návrat do evropských pohárů. A slogan „Doskákali do Evropy“ se stal skutečností. Čtvrtá příčka byla také nejlepší umístění od sezóny 2001/2002, kdy také skončili Bohemians čtvrtí, lépe skončili naposledy třetí právě v sezóně 1986/1987.⁸¹

2.4.4. Bohemians v evropských pohárech

Bohemians Praha 1905 skončili v sezóně 2022/2023 na celkovém čtvrtém místě v prvoligové tabulce. Tedy na místě, které zaručovalo v kombinaci s vítězstvím nad SK Slavia Praha v domácím poháru Mol cup postupovou příčku do předkol nově vzniklé Evropské konferenční ligy. Bohemians se tedy zúčastnili mezinárodního pohárového utkání po dlouhých 36 letech. *„Po vynechaném ročníku se do Ďolíčku vrátil Pohár UEFA, leč pouze na jeden zápas. Nemuselo to tak dopadnout.“*⁸²

Bohemians mohli profitovat ze své účasti v semifinále roku 1983, díky níž nabrali spoustu bodů do koeficientu a byli zařazeni mezi nasazené týmy. Měl jim tedy být nalosován papírově slabší soupeř. Při červencovém losování, které proběhlo ve švýcarské Ženevě, byl týmu prisouzen tehdy pátý tým belgické ligy SK Beveren. Ten za sebou měl sice nedávné úspěchy v domácí lize, když vyhrál tituly v sezónách 1978-79 a 1983-84. Paralela s Bohemians je tedy i v tom, že své jediné dva tituly slavil ve stejném období jako vršovičtí ten doposavad jediný. Beveren k pohárovým titulům přidal ještě dva z domácího poháru a na domácí scéně se na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let etabloval jako jeden z předních celků. Na evropské scéně to však nebylo tak slavné. Většinou Beveren vypadl už v osmifinále, z památné účasti v semifinále Pohárů vítězů Pohárů z roku 1979 už v týmu nebyl nikdo, kdo by si jí pamatoval.⁸³

Předpovědi před zápasem tedy jasně vyznívaly pro Bohemku, jenže statistické předpoklady se zrovna v tomto dvojzápase nepotvrdily. I když se po úvodním zápase v Belgii ve všech médiích skloňovala snaha hráčů Bohemky a to, že o veškeré vzrušení se vlastně starali pouze „klokani“, i přes to všechno doplatili na produktivitu. Z mnoha šancí před brankou nedokázali proměnit ani jedinou, a

⁸¹ IBIDE

⁸² JENŠÍK, Miloslav. *Bohemka je a bude*. Praha: Epoque, 2022. ISBN 978-80-278-0102-2. str. 295

⁸³ IBIDE

to i z příležitostí, u kterých byli ti nejzkušenější hráči. Chaloupka, tehdejší kapitán, třikrát minul z bezprostřední blízkosti hlavou, což byla jeho mistrovská disciplína. Belgický soupeř uštědřil klokanům lekci z efektivity, když z pouhých dvou vážných šancí dokázal vytěžít výhru 2:0 a slibnou pozici do odvety. Skotský delegát UEFA po utkání v rozhovoru pro *Gól* jen suše poznamenal, že pokud chcete hrát v Evropě, pak takové množství šancí, které si Bohemians vypracovali, musí proměňovat a zároveň přidat potřebný kus zodpovědnosti před vlastní brankou.⁸⁴ Tehdejším trenérem SK Beveren byl někdejší československý reprezentant Ladislav Novák. Pro *Československý sport* poskytl rozhovor, ve kterém také uznává, že Bohemians zanechali v Belgii dobrý dojem jak herně, tak rychlostně a vítězství dosáhl jeho tým jen díky velkým chybám v obraně.⁸⁵ Ve stejném deníku se pak objeví i komentář k zásadním změnám v zadních řadách Bohemians. Po odchodech opor, jako byl Borovička, Prokeš, Ondra, nebo Jakubec, se v plné míře projevilo, že v obraně není mužstvo ě zdaleka tak sehrané. I po nezvládnutém úvodním utkání však ve všech sportovních médiích i ve společnosti převládal názor, že nic není ztraceno a v domácím prostředí mohou stále vývoj hladce otočit a postoupit.

Před domácí odvetou čekaly Bohemians ještě ligové povinnosti. Tým se nutně potřeboval oklepat z krutého direktu, který jim byl zasazen v Belgii, a dobře se naladit a znovu namotivovat na důležitý zápas. Nejprve je čekal Tatran Prešov, který porazili tenkou výhrou 2:1. Dojmy ze hry byly však rozpačité. V *Československém sportu* se dokonce objevila hořká poznámka, že vše nasvědčovalo tomu, že veškerou svou fotbalovou fantazii nápad a myšlenku nechali v belgickém celním prostoru.

V Chebu se obraz hry hostů nezlepšil a ke špatné hře se připojil i nepříznivý výsledek. Vršovičtí si domů odváželi prohru 1:2. Kuriozitou zápasu bylo, že všechny tři góly padly z penalt. Bohemians si tak v Chebu náladu nespravili a před důležitým odvetným utkáním padla na mužstvo ještě větší tíha odpovědnosti. Na druhou stranu narativ fotbalovějších a zkušenějších „klokanů“ stále v československé společnosti rezonoval. Vladimír Vais v *Gólu* před utkáním svůj text doprovodil titulkem „*Postup není zdaleka ztracen*“.⁸⁶ A to i v kontrastu formy, která v dané době nebyla optimální. Fanoušci domácích měli ve

⁸⁴ IBIDE, str. 296

⁸⁵ IBIDE

⁸⁶ VAIS, Jiří. BOHEMIANS: Postup není zdaleka ztracen. *Gól*. 1987, s. 1.

středečním utkání brzký důvod k radosti. Kapitán Chaloupka vstřelil gól již v 11. minutě a opravdu to vypadalo, že by se mohlo schylovat k obratu. Pavel Chaloupka dokonce tak vehementně hlavičkoval, že v jednom ze soubojů přišel o zub. Miloslav Šimák to pak následující den v *Gólu* kreativně využil ve svém textu, když napsal: „*Kapitán při energickém hlavičkování ztratil zub, ačkoliv to nebyl zub modrosti, jeho mužstvo ztratilo fotbalovou moudrost.*“⁸⁷ Domáci však i po velké snaze další gól nepřidali, a tak po celkovém výsledku 1:2 postupoval Beveren. Bohemians si tak vysloužili od Šimáka titulek „*Bezhlaví rytíři*“. A asi málo kdo tušil, že vršovický tým se v evropských pohárech představí až po dlouhých 36 letech.

Nejúspěšnějším tažením v pohárové Evropě byla pro Bohemians sezóna 1982/83. Tato sezóna nebyla úspěšná pouze z pohárového pohledu, ale také díky počínání Bohemians v domácí lize. V téže sezóně totiž získali mistrovský titul, doposud jediný v 119 let dlouhé klubové historii. Bohemians postupně v tehdejší Poháru UEFA vyřadili Admiru Wacker Vídeň, poté francouzský klub AS Saint Etienne, dále Servete Ženeva, Dundee United a až v semifinále je zastavil Anderlecht Brusel.

To, jaké překvapení byla čtvrté místo v sezóně 2022/2023 i pro samotné hráče, vykresluje rozhovor kapitána Jindřiška bezprostředně poté, co bylo jasné, že Bohemians skončili čtvrtí: „*Za ty roky, co jsem tady, by mě nenapadlo, že se něco takového může vůbec stát. Na druhou stranu máme za celou tu dobu nejsilnější tým... Je to nádherný večer.*“⁸⁸ Jindřišek také přiznal, že poslední vystoupení v Poháru UEFA proti Beverenu si nevybavuje a Bohemians začal vnímat až v sezóně 2001/2002, kdy stejně jako minulý rok skončili „klokani čtvrtí.“⁸⁹ Kapitán také podepsal novou roční smlouvu, a trenér Veselý tak s nejzkušenějším hráčem mohl počítat i do pohárů. Vyvedená sezóna a postup do předkol Evropské konferenční ligy s sebou přinesly i nové povinnosti, které bylo

⁸⁷ ŠIMÁK, Miloslav. BOHEMIANS: bezhlaví rytíři. *Gól*. 1987, s. 1.

⁸⁸ POVEJŠIL, Vojtěch. Bohemians v Evropě: nadšení, dojetí i šok. A předkola možná v Ďolíčku. Online. *IDNES.cz / SPORT*. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/prvni-liga/bohemians-pohary-konferencni-liga-oslavy-ohlasy.A230527_184650_fotbal_vp2. [cit. 2024-04-13].

⁸⁹ POVEJŠIL, Vojtěch. Sloužit nemusím, ale chci. Inventář Jindřišek vyhlíží poháry: Jak se losují? Online. *IDNES.cz / SPORT*. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/prvni-liga/josef-jindrisek-bohemians-praha-1905-rozhovor-pohary-smlouva-vzpominky.A230528_072235_fotbal_vp2. [cit. 2024-04-14].

potřeba vyřešit. V první řadě tu byla otázka stadionu, na kterém se v domácí utkání odehraje. Při utkáních Evropské konferenční ligy není povoleno mít na tribunách místa na stání a každý fanoušek musí mít své místo. Toto pravidlo nebylo nepřekonatelným problémem, protože tribunu, kde se nachází „kotel“, lze znovu sedačkami osadit s tím, že se však výrazně sníží kapacita. Proto se dopředu dohodla smlouva se Spartou, která zajišťovala případný pronájem stadionu na Letné. Los Evropské konferenční ligy, který se odehrál ve Švýcarsku, přisoudil evropským navrátilcům nasazené Norské FK Bodø/Glimt. Tedy papírově nejsilnější a zároveň nejvzdálenější soupeř ze všech, který mohl být vylosován, navíc s čerstvou zkušeností ze čtvrtfinále Evropské ligy, ve kterém v prvním zápase porazili AS Řím 2:1. Domácí hřiště norského celku je specifické v tom, že se hraje na umělé trávě, což pocítilo AS Řím, a Bohemians se na nestandardní povrch museli připravit. Pomoci v bojích o pohárovou Evropu měla nová posila do zadních řad Matěj Hybš, který naposledy působil v Teplicích. Předzápasové prognózy tedy vyznívaly pro Nory, trenér Veselý však prohlásil: „Kdybychom se báli, vůbec tady přece nemusíme být.“⁹⁰ Aby se probojovali do základní skupiny, museli by po Bodø/Glimt porazit ještě další dva soupeře. Veselého burcování a snaha o navození pozitivní morálky v týmu se nepodařilo zcela udržet.

Úvodní utkání druhého předkola bylo naplánované na 27. 7. 2023 s výkopem v 18:00 a naplno ukázalo rozdíl v individuální kvalitě, ale i ve zkušenostech. Poté co v 31. minutě nevyužil svůj sprintový náběh Jan Matoušek, orámovali konec prvního poločasu a začátek druhého hráči Bodø/Glimt. Prokázali tak větší klid v zakončení, a když střela Martina Hály skončila na břevně a Jan Kovařík ve slibné střelecké pozici podklouzl, soupeř ještě v samém závěru nastavení druhého poločasu přidal branku na 3:0 a vytvořil si dobrou pozici do odvety. „Byli jsme nepřesní a bázlivi. Dolehla na nás tíha utkání. Před zápasem jsme si to nepřipouštěli, ale nervózní jsme byli.“⁹¹

Do odvety tak hráči Bohemians nastupovali s jinými plány, než kdyby odvezli příznivější výsledek, Jaroslav Veselý prohlásil, že důležité bude vstřelit

⁹⁰ ČIHÁK, Jiří. Tam, kde potupili Mourinha. Bohemians se nebojí: Jinak bychom tu nemuseli být. Online. *IDNES.cz / SPORT*. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/pohary/bohemians-bodo-glimt-mourinho-jaroslav-vesely-josef-jindrisek.A230726_185003_fot_pohary_jic. [cit. 2024-04-14].

⁹¹ ČIHÁK, Jiří. Bodø/Glimt – Bohemians 3:0, krutá lekce. Zlepšení po pauze klokanům nestačilo. Online. *IDNES.cz / SPORT*. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/pohary/2-predkolo-konferencni-ligy-bodo-glimt-bohemians-zpravodajstvi-online.A230727_113620_fot_pohary_duff. [cit. 2024-04-14].

branku a udělat nějaké body do koeficientu.⁹² Odveta se po návštěvě delegáta z UEFA, který shledal velké množství nedostatků stadionu ve Vršovicích, skutečně odehrála v azylu na Spartě, a včasná domluva s vedením letenského klubu se tak vyplatila. Když se odveta nemohla hrát v Ďolíčku, výkop byl alespoň symbolicky naplánován na 19:05 po vzoru data založení. Epet aréna se zelenobílým publikem na tribunách mohla propuknout radostí, když se v 26. minutě prosadil Jan Matoušek, a navázal tak na 36 let starou trefu Pavla Chaloupky proti Beverenu. Na začátku druhého poločasu ještě balón do sítě uklidil Antonín Křapka a znovu bylo vyrovnáno. Remízový stav do konce utkání nevydržel a po nápirech Bodø/Glimt zasadilo ještě dva údery a dovedli i druhé utkání do vítězného konce 4:2. Celkové skóre z obou zápasů hovořilo jasně 2:7 a dál postupovali Norové, kteří se nakonec probojovali i do základní skupiny, což jen dokazuje kvalitu, se kterou se „klokani“ měli možnost porovnat. Přesto byl trenér po odvetě spokojenější. *„Odehráli jsme daleko lepší utkání než v Norsku. Ať už herní odvahou, tak systémově.“*⁹³ A poznamenal, že v minulé sezóně sportovně a ekonomicky předběhli vývoj a možnosti Bohemians.⁹⁴

2.4.5. Bohemians a jejich fanoušci

Bohemians mají na české poměry výjimečné fanoušky. Přes všechny vzestupy a pády, které Bohemians za dlouholetou historii provázejí, neměl klub o své příznivce nouzi. V roce 2005 po vleklých finančních problémech, které klub provázaly od vzniku samostatné české ligy, byly Bohemians zatavené přestupy a městský soud vyhlásil na majetek klubu konkurz. Vše nasvědčovalo tomu, že klub bude muset definitivně ukončit činnost. Konec klubu však nechtěli připustit jak bývalé legendy, tak fanoušci. Na popud Přemysla Bičovského nejprve vzniká iniciativa SOS klokan a poté byl založen spolek Družstvo fanoušků Bohemians (zkráceně DFB), ve kterém je držitelem legitimace č.1 je herec Ivan Trojan. Družstvo bylo jedním z hybatelů při oživení klubu, a to i významným finančním příspěvkem.

⁹² IBIDE

⁹³ VNM. Veselý po vyřazení: Předběhli jsme vývoj. Naštal ho gól před pauzou. Online. *ISport.cz*. 2023. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal-evropske-pohary-konferencni-liga/434770/vesely-po-vyrazeni-predbehli-j sme-vyvoj-nastval-ho-gol-pred-pauzou.html>. [cit. 2024-04-14].

⁹⁴ IBIDE

V době, kdy byl stadion Ďolíček nevyhovující standardům první fotbalové ligy a klub se musel vzít za vděk azylem ve slávistickém Edenu, fanoušci stále i v prořídých řadách daleko většího stadionu hnali svůj tým za vítězstvím. Těch bohužel mnoho nebylo, a tak se v sezóně 2012/2013 opět stěhovali do Ďolíčku poté, co klub spadl do druhé ligy. Po sestupu padl paradoxní rekord, když v den, co byl spuštěn prodej permanentek na domácí zápasy, se jich prodalo hned 298, což byl rekord od roku 2005, kdy se začala psát novodobá historie klubu po znovuoobnovení.⁹⁵ V druhé lize se klubu dařilo a sezónu zakončil na první příčce a fanoušci stanovili i druholigový rekord s průměrnou návštěvou přes 3 500 diváků na zápas. Bohemians se tak pouze po roční odmlce vrátili mezi elitu.

V roce 2020 přišlo vedení klubu se zprávou, že jeden z fanoušků odkázal své dědictví Bohemians poté, co podlehl nemoci. Ředitel Dariusz Jakubowicz uvedl, že by fanouškovi chtěl potkat a poděkovat mu. A dodal, že „je to neuvěřitelný příběh věrnosti, lásky a oddanosti ke klubu, k Bohemce.“⁹⁶ V létě 2020, kdy byl celý svět stále zasažen covidovou pandemií a na všechny akce, od těch kulturních přes sportovní, byl divákům zakázán vstup, se znovu naplno ukázala specifičnost jak stadionu, tak fanoušků Bohemians. Problém s nemožností vstupu přímo na stadion vyřešili po svém a podél nízké zdi, která je na straně tribuny C, si postavili žebříky a štafle a utkání sledovali z nich. Nově vzniklý fanouškovský sektor dostal trefnou přezdívku „tribuna štafle“, a hráčům se tak jako jediným z celé ligy dostávalo alespoň nějaké divácké podpory. Fandění ze štaflí na jednom ze zápasů zachytil i fotograf ČTK Roman Vondrouš a výsledná fotografie, která zachycovala nejen neobvyklý způsob povzbuzování, ale i svědectví o neobvyklé době, dokonce zaujala tak moc, že autor s ní vyhrál prestižní soutěž *Pictures of the Year International*.⁹⁷

⁹⁵ VÍCH, Radek. Klokani opět v Ďolíčku ... vzpomínková akce na “Příbu“ ... změna názvu klubu ... oslava mistrovského titulu po 30-ti letech ... budování umělého trávníku v Ďolíčku ... postup do 1. ligy!!!. Online. *HISTORIE BOHEMIANS*. Dostupné z: http://www.rvibohemkapage.wz.cz/historie_22.htm. [cit. 2024-04-01].

⁹⁶ ČTK. Lásky až za hrob. Zesnulý fanoušek odkázal fotbalovým Bohemians sedm milionů korun. *IRozhlas* [online]. 13.2. 2020 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/sport/fotbal/fotbal-fortuna-liga-bohemians-praha-fanousek-dedictvi_2002131716_tat

⁹⁷ ČTK. Fotbal na štaflích. Snímky fanoušků Bohemky vynesly českému fotografovi prestižní americkou cenu. *E15* [online]. 2021 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/magazin/fotbal-na-staflich-snimky-fanousku-bohemky-vynesly-ceskemu-fotografovi-prestizni-americkou-cenu-1378200>

V roce 1927 vyrazil tým ještě pod názvem AFK Vršovice na turné po Austrálii. Nejprve na turné dostala pozvánku československá reprezentace, ale ta nemohla nabídku přijmout, protože zájezd přes půlku světa by na příliš dlouhou dobu ochromil běžný chod domácích klubů. Pozvánka tedy připadla po dalších odmítnutích pražských klubů právě na AFK Vršovice, kteří nabídku přijali a stali se prvním fotbalovým týmem z kontinentální Evropy, který takovou cestu podnikl. Během čtyřměsíčního turné sehrál vršovický klub 20 utkání, z nichž 14 vyhrál a po třech prohrál a remizoval. Kvůli těžké výslovnosti slova „*Vršovice*“ je místní začali nazývat „*Bohemians*“ v angličtině Češi.⁹⁸ Na závěr tohoto úspěšného a dosud nejdelšího turné v historii klubu dostali jako upomínku dva živé klokany, kteří se stali i symbolem a znakem klubu. Jeden z nich je vycpaný v muzeu přímo na stadionu. Po stopách slavného zájezdu se rozhodla vyrazit i výprava čtrnácti fanoušků. Rozdíl byl, že na rozdíl od roku 1927 a cestě fotbalistů lodí, fanoušci využili letadlo. Fanoušci navštívili všechna místa, kde tehdejší velvyslanci hráli, a z výletu přivezli zpět i záběry pro dokument „*Z Doličku na kraj světa*“.⁹⁹

Dalekou cestu podniklo i velké množství fanoušků na cestě za polární kruh při výjezdu do norského města Bodo. Poté, co se Bohemians podařilo skončit celkově na 4. příčce, tedy místě, které zaručovalo 2. předkolo Evropské konferenční ligy, mnoho z fanoušků s očekáváním sledovalo rozlosování zápasů. Jako soupeř byl vylosován norský tým Bodo/Glimt. Z možných soupeřů pravděpodobně nejsilnější, a navíc z města nacházejícího se přes 2 500 kilometrů daleko. Některé z fanoušků odradila vysoká cena, kterou by za výjezd do Norska museli zaplatit, anebo se projevil zmatek při plánování cesty s fanoušky.¹⁰⁰ Na druhou stranu něco okolo 700 fanoušků vyrazilo i přes tyto komplikace sledovat zápas přímo na Aspmyra Stadion. Dění před zápasem i samotný zápas přinesl spoustu pozitivních reakcí, ale i rozpaků. Jedním

⁹⁸ WILLOUGHBY, Ian. Darek Jakubowicz: One of group of Bohemians' fans about to retrace famous 1927 tour of Australia. *Radio Prague International* [online]. 25.8. 2014 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://english.radio.cz/darek-jakubowicz-one-group-bohemians-fans-about-retrace-famous-1927-tour-8286091>

⁹⁹ PLAŠIL, Jaroslav. Fanoušci Bohemians vyrazí do Austrálie po stopách turné z roku 1927. Online. *Radio Prague International*. 2014. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/node/5944859>. [cit. 2024-04-01].

¹⁰⁰ KÁVA, Michal. Norové jsou úžasní, někteří nám i přáli, vypráví fanoušek klokánů Martin Adamec. Online. *Deník.cz*. 2023. Dostupné z: https://www.denik.cz/ostatni_sport/norove-jsou-uzasni-nekteri-nam-i-prali-vypravi-fanousek-klokanu-martin-adamec-20.html. [cit. 2024-04-02].

z velkých rozdílů bylo, že se na stadionu nepodává pivo, na což si český fanoušek musel zvykat.

Fotograf Martin Adamec si v rozhovoru pochvaluje město a okolní přírodu, ale hlavně atmosféru, kterou vytvářejí domácí. „*Bylo to fantastické. Lidé v Bodø jsou úžasní, někteří nám i přáli výhru.*“¹⁰¹ Zároveň si ale jako fanoušek vršovických posteskl, že i když má stadion Aspmyra podobné parametry jako Ďolíček, Bohemians na rozdíl právě od Bodø musí hrát v azylu.¹⁰² Tedy ztrácí výhodu atmosféry domácího prostředí, která zvláště v případě Ďolíčku umí být pro soupeře nepříjemná. Slova kritiky padla i na fanoušky, kteří tradičně nepatří mezi pravidelné účastníky výjezdů, ale lákadlo evropských pohárů je přesvědčilo vyrazit. „*Přijde mi, že i přijela spousta fanoušků Bohemky, co prostě na výjezdy nejezdí a potom celou dobu v kotli drží telefon a vlastně ani nekouká na fotbal. Takové bych nakopal do zadku.*“¹⁰³ Podle takového vyjádření by se mohlo zdát, že fanouškovská základna tedy nezanechala ve městě za polárním kruhem výraznější dojem. Místní však byli překvapení, kolik lidí z Prahy vyrazilo, a objevila se i slova chvály a uznání, že jsou lepší než fanoušci AS Řím, který Bodø v roce 2021 deklasoval na domácím stadionu 6:1. Celkově byla atmosféra mezi oběma tábory přátelská, což vyvrcholilo poté, co si po sobě hosté uklidili sektor ihned po skončení zápasu, který však pro Bohemians nedopadl dobře a prohráli jasně 3:0. „*Bohemáci jsou nejpříjemnější a nejhlasitější fanoušci, které jsme tu měli. Děkuji za příjemný den v práci.*“¹⁰⁴

Po úvodním utkání, které jasně vyznělo pro norské Bodø/Glimt, fanoušci „klokánů“ upínali svou pozornost k odvetnému utkání sehranému v azylu na Letné. Výsledek z prvního utkání sice mnoho nadějí nedával, ale i tak si přes 12 000 fanoušků našlo cestu na stadion, který se částečně převlékl do zelenobílých barev a výkop byl naplánován symbolicky na 19:05. Před samotnou odvetou bylo nutné vyřešit otázku, kterou by v Ďolíčku nemuseli řešit, a to je kam umístit kotel, tedy nejhlasitější sektor. Na stadion si nakonec našlo cestu 12 089 návštěvníků a ukázalo se, že fanouškovský potenciál dalece

¹⁰¹ IBIDE

¹⁰² IBIDE

¹⁰³ IBIDE

¹⁰⁴ MAN, Vojtěch. Bohemians okouzlili mimo hřiště. Díky za úklid, skvěle fungovala policie. Online. *ISport.cz*. 2023. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal-evropske-pohary-konferencni-liga/434485/bohemians-okouzlili-mimo-hriste-diky-za-uklid-skvele-fungovala-policie.html>. [cit. 2024-04-02].

přesahuje kapacitu Ďolíčku, a je to tak vzkaz směrem k stále odkládané rekonstrukci stadionu. Atmosféra při samotném zápase byla i podle mnohých novinářů strhující a celý stadion nepřestával hnát hráče alespoň ke srovnání poté, co se již ve 22. minutě prosadil Sondre Sørli za Bodø/Glimt.¹⁰⁵ A poté, co se hned o 4 minuty později prosadil Jan Matoušek a srovnal na 1:1, vybuchl celý stadion radostí. Klub a fanoušci se tak po 36 letech od vítězné trefy Pavla Chaloupky dočkali dalšího gólu v evropských pohárech. Utkání se však do vítězného konce dotáhnout nepodařilo, ale ani to příliš nepokazilo náladu na tribunách a na pozápasovém rozhovoru trenér Jaroslav Veselý nemluvil ani tak o aktech přímo na hřišti, ale právě o dění v hledišti. *„Vítězem dvojzápasu jsou naši fanoušci, za to, co předvedli na výjezdu v Norsku, jak se k tomu postavili během domácího zápasu, a i po něm,“*¹⁰⁶

Jedinou pachut' po obnovené účasti v evropském fotbale přinesla pokuta od UEFA za nevhodné chování. Částka byla vyměřena za hanlivé pokřiky, pravděpodobně právě za ty na adresu UEFA. Skandoval se pokřik „UEFA mafia“, který je možné zaslechnout i na mnohých dalších stadionech a v soutěžích právě pod hlavičkou Unie evropských fotbalových asociací. Dále je trest za zapalování předmětů a pyrotechniky, údajné blokování schodiště a východů a také za vyhazování předmětů na hrací plochu.¹⁰⁷ Celkově částka téměř 600 tisíc korun.

Pro klub jako je Bohemians nezanedbatelná částka a odpovídala tomu i oficiální prohlášení majitele klubu Dariusze Jakubowicze, který se v něm vyjadřuje, že klub pravděpodobně čeká pokuta i za ligové utkání proti Slovácku, které bylo přerušeno právě kvůli pyrotechnice. Proto se rozhodl pozvat k osobnímu jednání skupinu Green White Fanatics, kteří se starají o většinu chorea včetně pyrotechniky. Pozvání ale „GWF“ nepřijali a majiteli vzkázali, že nevidí žádný důvod, proč by řešení nastalé situace nemohl vzkázat skrze SLO.¹⁰⁸ Ve vyjádření Jakubowicz také píše o privilegiích, která skupina skalních

¹⁰⁵ NUSSBAUER, Michal. GLOSA: Fanoušci Bohemians perfektně demonstrovali touhu po novém Ďolíčku. Online. *Sport.cz*. 2023. Dostupné z: <https://www.sport.cz/clanek/fotbal-glosa-fanousci-bohemians-perfektně-demonstrovali-touhu-po-novem-dolicku-4376824>. [cit. 2024-04-03].

¹⁰⁶ IBIDE

¹⁰⁷ ZEMAN, Jiří. Aktivním fanouškům Bohemians se tají dech. Klub zavádí drastická opatření proti pyrotechnice. Online. *PrahaIN.cz*. 2023. Dostupné z: <https://www.prahain.cz/sport/fotbal/aktivnim-fanouskum-bohemians-se-taji-dech-klub-zavadi-drasticka-opatreni-proti-pyrotechnice-14311.html>. [cit. 2024-04-03].

¹⁰⁸ IBIDE

fanoušků má od volných vstupů na stadion společně s neomezeným přístupem i kdykoliv mimo stadion, a poskytnutým prostorem, kterému se mezi fanoušky říká „trafačka“. Zde mohou „GWF“ bez jakéhokoliv nájmu prodávat merchandising. To podle něj zaručuje jednu z nejlepších atmosfér v lize, ale je nutné vidět i negativa, která jsou spojena zejména s používáním pyrotechniky.¹⁰⁹ „Zároveň je mi záhadou, jaký požitek mají fanoušci ze situace, kdy vlastního brankáře zahalí do nedýchatelného oblaku dýmu z pyrotechniky. Na zdraví jsou ohroženi také ostatní diváci. Naprosto nepřijatelným excesem byl incident právě na Letné, kdy některý z diváků v horním patře zapálil předmět, jehož hořící kusy dopadaly do dolních sektorů mezi ostatní sedící a nic netušící fanoušky. Autora tohoto podpalu považují velmi slušně řečeno za obrovského nezodpovědného a bezohledného hlupáka,“¹¹⁰ Vedení klubu se tak rozhodlo přijmout opatření jako například, že nikdo bez all acces akreditace nebude vpuštěn na stadion dříve než hodinu před zápasem. Největší ze změn je zákaz všech předmětů většího formátu než A3, vedení argumentuje snahou zamezit skrývání aktérů, kteří připravují odpalování pyrotechniky.

Na závěr šéf Bohemians vzkázal, že je stále otevřený osobnímu setkání, a nastavení co nejlepší spolupráce je nyní na straně fanoušků.¹¹¹ Vyjádření k nastalé situaci a rozkol mezi fanouškovskou scénou a vedením zveřejnila i skupina pod názvem Sektor 1905. Vymezují se zde proti vykreslování skupin ultras jako potíživých, kteří parazitují na klubu a nehodlají přistoupit na dialog s vedením.¹¹² Hlavním důvodem, proč vedení, potažmo právě Jakubowicz, měl potřebu se takto vymezit, vidí peníze.

„Aktivní fans jsou v očích většiny vrcholných fotbalových bafuňářů pouze problémem, který je potřeba eliminovat.“¹¹³ Argumentují i tím, že v řadě klubů pochopili, že práce s fanoušky je naprosto klíčová a poskytnutí prostor a vstupů pro aktivní fanoušky naprosto běžnou záležitostí. Za důvodem, proč skupina GWF odmítla osobní setkání, vidí záměrné vynechání komunikace skrze klubového SLO a pro toto nestandardní jednání se nediví odmítnutí jednání. Kontrast viděli i v tom, že oficiální účty Bohemians bezprostředně po zápase

¹⁰⁹ IBIDE

¹¹⁰ IBIDE

¹¹¹ IBIDE

¹¹² Sektor1905.cz. VYJÁDŘENÍ SEKTOR1905 K SOUČASNÉ SITUACI. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.facebook.com/search/top?q=vyjadreni%20k%20jakubowicz>. [cit. 2024-04-05].

¹¹³ IBIDE

sdíleli fotografie chorea i s pyrotechnikou a zaznívala v nich slova chvály na skvělou atmosféru, kterou fanoušci dokázali na Letné vytvořit. A poté je to shozeno právě vyjádřením představenstva. Zároveň poukazovali na to, že v kontextu výdělku za předkola evropských pohárů je klub stále výrazně v plusu.¹¹⁴ Celkově po tomto vyjádření vznikla spousta znesvářených názorů a vše eskalovalo bojkotem aktivních fanoušků při domácím ligovém zápase. V zářijovém utkání s Baníkem Ostrava opět plný kotel vyvěsil choreo, na kterém stálo: „*Ultras nejsou ti kdo atmosféru ruší, naše srdce vždy a všude pro Bohemku buší*“. Vše tak nasvědčovalo tomu, že drastičtější změny ve schématu fandění nejspíše znovu nenastanou.

O fanouškovských aktivitách při utkání s belgickým soupeřem z Beverenu naopak nelze najít mnoho zmínek. Za pozornost však určitě stojí reportáž tehdejší Československé televize z 27. března 1988, tedy ze stejné pohárové sezóny o vlajkonoších Bohemians. Do Ďolíčku vyrazil tehdy třicetiletý Pavel Čapek a stálá ikona sportu na obrazovkách České televize, aby vyzpovídal hráče i přímo fanoušky na tribunách, zda aktivní fandění a skupiny „vlajkonošů“ patří k fotbalu. Tehdejší útočník Bohemians Zdeněk Válek v rozhovoru říká, že vlajkonoši na stadion určitě patří, pokud fandí v mezích slušnosti, a za příklad dává právě domácí fanoušky, kteří podle něj tyto meze splňují.¹¹⁵ Jeden z fanoušků říká, že „vlajkonoši“ jsou jediní, kteří dokážou povzbudit, když se týmu nedaří, ale vadí jim jejich hrubé výrazy.¹¹⁶ Reportáž poté sklouzne ke kritice aktivních fanoušků a označuje je za tvůrce ostudy v Ostravě, Praze i Hradci, ale přesto prý na stadiony stále chodí většina fanoušků kvůli hře samé, a těm pak sprostáci v hledišti vadí, říká Čapek.

Starší fanoušek v seniorním věku přichází s myšlenkou, že dřív vlajkonoši nebyli a povzbudit hráče na hřišti šlo i slušně. Je zde i fanynka, která se vyjadřuje poměrně radikálně a staví se za názor, že by „vlajkonošům“ neměl být povolen přístup na stadion, což by povzbudilo více žen přijít se podívat na fotbal. Sonda přímo do „kotle“ však z dnešního pohledu neukazuje žádné rizikové či extrémně vulgární chování, ale spíše radost ze hry. Je tak zajímavé

¹¹⁴ IBIDE

¹¹⁵ Archiv ČT. 27. března 1988 | vlajkonoši. Online. 2024. Dostupné z: Facebook, <https://www.facebook.com/archivCT/videos/1347755902577127>. [cit. 2024-04-05].

¹¹⁶ IBIDE

porovnat, jak se kultura na tribunách za 36 let proměnila. V současnosti kluby dávají důraz na propagaci a PR a lákají každého potencionálního fanouška, který by na stadion mohl přijít. Fanouškovské aktivity, jako je například choreo, poté propagují i skrze své oficiální komunikační kanály. Z fanouškovství se tak stal naopak žádoucí jev a v aktuální sezóně je možné pozorovat rostoucí čísla návštěv na domácích stadionech.¹¹⁷ Je to tedy výrazný posun od dob reportáže, která končí slovy „*Ne, nejsou všichni stejní, těchto je však nutné se zbavit. U těch začít, možná by se ostatní poučili, bez takových se fotbal a všichni okolo rádi obejdou.*“¹¹⁸

3. Praktická část

3.1. Metoda výzkumu

Ve výzkumu je použita kombinace dvou obecných metod. Je zde využita jak varianta kvantitativní obsahové analýzy, která ve zvoleném časovém období odhaluje, kolik prostoru média udělila tématu „Bohemians v evropských pohárech“, tak kvalitativní obsahové analýzy, která je zaměřena již na jednotlivé obsahy a témata, která v oddělených časových obdobích rezonují, a jsou dávana do souvislostí. Použití obou variant je vhodné, protože ve spojení nám nabídnou alespoň základní porozumění významů zkoumaných médií.

3.1.1. Kvantitativní obsahová analýza

Pro zkoumání mediálních obsahů je nejrozšířenější kvantitativní obsahová analýza. Pro své hojné používání bývá zjednodušeně označována jen jako obsahová analýza.¹¹⁹ Jakožto kvantitativní metoda zkoumání má tu nespornou výhodu, že je jednoduše replikovatelná a přináší objektivní výsledky nezávislé na výzkumníkovi, jimž byly opatřeny.¹²⁰ Charakteristická je také

¹¹⁷ SUCHAN, Jan. Počet fotbalových fanoušků s permanentkou roste. Sparta i Slavia hlásí extrémní zájem o domácí zápasy. Online. *Radiožurnál Sport*. 2023. Dostupné z: <https://sport.rozhlas.cz/pocet-fotbalovych-fanousku-s-permanentkou-roste-sparta-i-slavia-hlasi-extremni-9031476>. [cit. 2024-04-05].

¹¹⁸ Archiv ČT. 27. března 1988 | *vlajkonoši*. Online. 2024. Dostupné z:

Facebook, <https://www.facebook.com/archivCT/videos/1347755902577127>. [cit. 2024-04-05].

¹¹⁹ TRAMPOTA, Tomáš a VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4. str. 103

¹²⁰ IBIDE

vysoká míra strukturovanosti a vysoký stupeň ověřitelnosti.¹²¹ Hodí se pro vysledování například četnosti výskytu určitého tématu, nebo na délku pořadu či na rozsah prostoru, věnovaného dané problematice.¹²²

V této kvantitativní obsahové analýze je zkoumání zaměřeno především na rozsah textů ve zkoumaných médiích, četnost článků týkajících se tématu Bohemians v evropských pohárech ve vybraných médiích a komparaci rozsahu obsahů jednotlivých periodik a dvou časových období.

Kritika obsahové analýzy poukazuje na to, že sice nabízí velké množství tvrdých dat a závislosti korelace jednotlivých dat, ale již nenabídne vysvětlení, jak k tomu došlo a jejich významů.¹²³

3.1.2. Kvalitativní obsahová analýza

Na rozdíl od kvantitativní obsahové analýzy se varianta kvalitativní obsahové analýzy zaměřuje na strategii vedení komunikace, na vnitřní souvislosti obsahů a souvislosti, které nabízí s dalšími analyzovanými médii.¹²⁴ V rámci kvalitativní obsahové analýzy se zaměřím na vybraná témata, která se ve zkoumaných periodických opakují, nebo se ve zvolených časových obdobích prolínají, či výrazně liší.

Nevýhoda kvalitativní analýzy může vyvstat v momentu reliability výzkumu. Z její podstaty je totiž závislá na postupu výzkumníka, a stává se tak subjektivní s nemožností aplikace na jiná prostředí a situace.

¹²¹ IBIDE

¹²² JANÁK, Dušan. Vybrané metody výzkumu [online]. Opava, 2018 [cit. cit. 2024-04-20].

Dostupné z:

https://is.slu.cz/el/fvp/leto2021/UVSRPHK016/um/VYBRANE_METODY_VYZKUMU.pdf str. 68

¹²³ TRAMPOTA, Tomáš a VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4. str. 110

¹²⁴ JANÁK, Dušan. Vybrané metody výzkumu [online]. Opava, 2018 [cit. cit. 2024-04-20].

Dostupné z:

https://is.slu.cz/el/fvp/leto2021/UVSRPHK016/um/VYBRANE_METODY_VYZKUMU.pdf str. 68

3.2. Design výzkumu

Struktura obsahové analýzy má předem dané kroky, podle kterých se výzkumník řídí.

1) Stanovení výzkumné otázky

Formulace výzkumné otázky musí být vždy prvním krokem, který výzkumník učiní. Je také důležité stanovit si, zda pomocí tohoto typu analýzy lze na položené otázky odpovědět a zda je pro tento druh výzkumu vhodná. Otázka může být například, jaká pozornost je věnována roli trenéra ve fotbalovém magazínu Hattrick. Poté, co je výzkumná otázka pevně daná, je možné tvořit hypotézy, které budou ověřovány na základě relevantních dat.

2) Operacionalizace

Ve druhém kroku je potřeba si stanovit jednotku měření. Ve většině případů obsahové analýzy tištěných médií to často bývá článek. Je také vypracovávána metoda vhodná pro zkoumaná téma. V této fázi je důležité dodržet systematickosti vypracovávání dat, tak aby další výzkumník mohl postupovat podle stejného klíče a došel ke stejným výsledkům

3) Plánování a organizace

Je třeba si také stanovit časový a organizační harmonogram šetření. Vytváří se kódovací plán a také soupis proměnných jednotlivých kategorií běžně označených s číslem.

4) Příprava a ověřování

Před zahájením výzkumu je potřeba ověřit, zda námi zvolený výzkum nevykazuje nějaké nedostatky, či chyby, pokud ano, mění se postup práce.

5) Sběr dat

Sběr dat lze označit jako ústřední bod celého výzkumu. Zde jsou zpracovávány jednotky a kódy kategorií daných proměnných.

6) Vyhodnocení

Na závěr jsou prezentovány výsledky zkoumání a data sesbíraná výzkumníkem.¹²⁵

3.3. Aplikace zvolené metody

3.3.1. Stanovení výzkumné otázky

V teoretické části je již mnohokrát zmíněno, že sezóna 2022/2023 byla v historii fotbalového klubu Bohemians jedna z výjimečných. Čtvrté místo celkově nebylo očekávané, a tak postup do druhé předkola Evropské konferenční ligy působil jako senzace. Zvláště, přihlédneme-li k faktu, že poslední účast v evropských pohárech byla před šestatřiceti lety, jak bylo také v předchozích kapitolách rozebráno. Proto se naskytla vhodná situace zkoumání, zda tomu odpovídá i mediální reprezentace v českých médiích. Zároveň bylo možné porovnat, jakou pozornost dávala média poslední účasti Bohemians na mezinárodní scéně v roce 1987. Za použití kvantitativní a kvalitativní obsahové analýzy tak zjišťuji, kolik prostoru je věnováno zkoumanému tématu a zda prošel nějakou proměnou ve způsobu, jakým o něm bylo informováno.

Stanovil jsem tyto výzkumné otázky:

- V jakém z vybraných periodik je zkoumanému tématu dáván největší prostor?
- Liší se rozsah textů na zvolené téma ve dvou odlišných časových obdobích?

¹²⁵ PAVLAČKOVÁ, Monika. *Mediální obraz ženského fotbalu v deníku Sport*. 2022. str. 32

- Proměnily se obsahy, které se v zvolených médiích ohledně zkoumaného tématu objevují?

3.3.2. Operacionalizace

Ve zvolených relevantních médiích se sportovní rubrikou roku 1987, jako je Rudé právo, Mladá fronta, Gól a Stadión. Všechny články se zmínkou o Bohemians v evropských pohárech z období od 2. 9. 1987 do 15. 10. 1987 podrobeny obsahové analýze. Stejný postup nastal i v případě médií z roku 2023, které byly Právo, Mladá fronta DNES, Hattrick a Sport. Zde bylo zkoumané období od 13. 7. 2023 do 17. 8. 2023. Měřenou jednotkou se stal článek se zmínkou o Bohemians v evropských pohárech, měření byla podrobována ta část článku, která se zmiňovala pouze o Bohemians, převážně proto, že se vícekrát opakovala situace, kdy Bohemians byli zmíněni v článku, který nebyl z velké většiny o zkoumaném tématu, proto byla tato část článků, tedy v některých případech jen úryvek nejmenší kódovací jednotkou.

První stanovenou proměnnou bylo *datum vydání*. Lze tak analyzovat a porovnávat v jaké dny média o tématu referovala nevíce, nebo naopak byla pozornost nejmenší. Stejně tak lze podrobit komparaci, zda byl rozsah mediální reprezentace větší v roce 1987 nebo 2023.

Další proměnnou je výše zmíněný *rozsah článku*, nebo jeho úryvku. Právě tato proměnná je jedna z nejdůležitějších, protože právě díky ní je možné odhalit ve kterých médiích a ve které dny bylo o tématu psáno nejvíce a zda se rozsah ve dvou časových érách měnil.

Poslední proměnnou je *téma*, o kterém článek pojednává. Na něm lze dobře ilustrovat, která témata ve dvou obdobích rezonovala a v jakém kontextu o nich jednotlivá média referovala. Zároveň je možné odhalit, že některá témata zcela vymizela nebo byla nastolena až v nedávné minulosti.

Po první fázi interpretativního čtení a otevřeného kódování mi vyplynula tato témata:

■ Profesionalismus

Tato proměnná odráží změněné poměry ve fotbale v rozmezí šestatřiceti let, zda téma vrcholového fotbalu jako legitimního povolání je stále téma.

■ Trenér

Zejména v minulém roce byl trenér Veselý označován za jednoho z tvůrců úspěchu, a tak i média na tohoto ještě nedávno neznámého trenéra upnula zraky. Postava trenéra se vyskytuje tak hojně, že je možné ji označit jako proměnnou a porovnat ji ve vztahu s mediální rolí trenéra konce 80. let.

■ Stadion

Stadion Bohemians Ďolíček se dostal již poněkolikáté na stránky tiskovin. Tentokrát však z důvodu pohárové účasti vršovického týmu. Situace ohledně domácího stadionu v minulém roce byla diametrálně odlišná od kauz ohledně vlastnictví, a to hlavně z toho důvodu, že zanedbávaný stadion přestal splňovat standardy pro pořádání zápasů evropských pohárů.

■ Majitel

Majetkové a finanční poměry byly také jedny z fenoménů, které jsou propleteny s historií Bohemians, a to v obou érách, proto tato proměnná.

■ Fanoušci

Ihned po posledním ligovém utkání propukla v táboře fanoušků Bohemians euforie, která se odrážela i v početném výjezdu za polární kruh. Zda se média i o fanouškovskou stránku evropských pohárů zabývala tehdy a minulý rok, by měla odpovědět tato proměnná.

■ Soupeř

Pro zjištění, zda nějakou roli v mediálních obsazích plnil i pohárový soupeř, jsem zařadil i tuto proměnnou.

■ Přípravy na zápas

Pro případy, ve kterých se článek majoritně nezabývá žádným z předchozích témat, jsem zařadil dvě obecné zastřešující proměnné.

■ Dění v utkání

Pokud se článek nezabýval ani jednou z konkrétních proměnných, označil jsem ho jako popis utkání.

3.3.3. Plánování a organizace

Ještě před zahájením samotného výzkumu si autor musí opatřit zvolené materiály ke zkoumání. V mém případě jsem využil archivu Národní knihovny. Některá média byla ve zdigitalizované formě, jiná bylo potřeba projít fyzicky na místě. Poté je potřeba vytvořit si obraz o tom, kolik článků tedy skutečně zůstane předmětem zkoumání. Jak jsem již zmínil, z původně zvolených článků jsem se později rozhodl použít pouze úryvky týkající se výhradně Bohemians, a nikoliv dalších českých klubů, které také usilovaly o účast v pohárové Evropě. Tato skutečnost významně ovlivnila rozsah zkoumaných textů. Ohledně zkoumaného tématu jsem našel přibližně 27 článků, které byly vhodné pro další práci s nimi. Překvapilo mě, že sportovní časopis Stadión, jehož obsah jsem původně chtěl analyzovat, nevykázal žádná použitelná data, a tak byl z procesu výzkumu vypuštěn. Zkoumaná data jsem zanesl do záznamového archu, který mi pomohl rozřadit články po jednotlivých médiích, dnech, titulcích a jejich rozsahu. Pokud začneme analyzovat, je zásadní mít kódovací knihu, abychom mohli správně zanášet data pod jednotlivé proměnné, a mohli tak dojít k relevantním datům, ze kterých je možné sestavit výsledné grafy jako výsledky zkoumání.

3.3.4. Příprava a ověřování

Ve fázi příprav je dobré si ověřit, jestli je zvolená metoda vhodná k pozdějšímu výzkumu. Pozměnil jsem například přístup k proměnným. Od proměnná autor a fotografie, či jiná doprovodná grafika jsem se rozhodl upustit. Vytvořil jsem cvičný postup, kterým jsem podrobil jeden z článků, a zjistil tak, že je možné dojít k výsledku.

3.3.5. Sběr dat

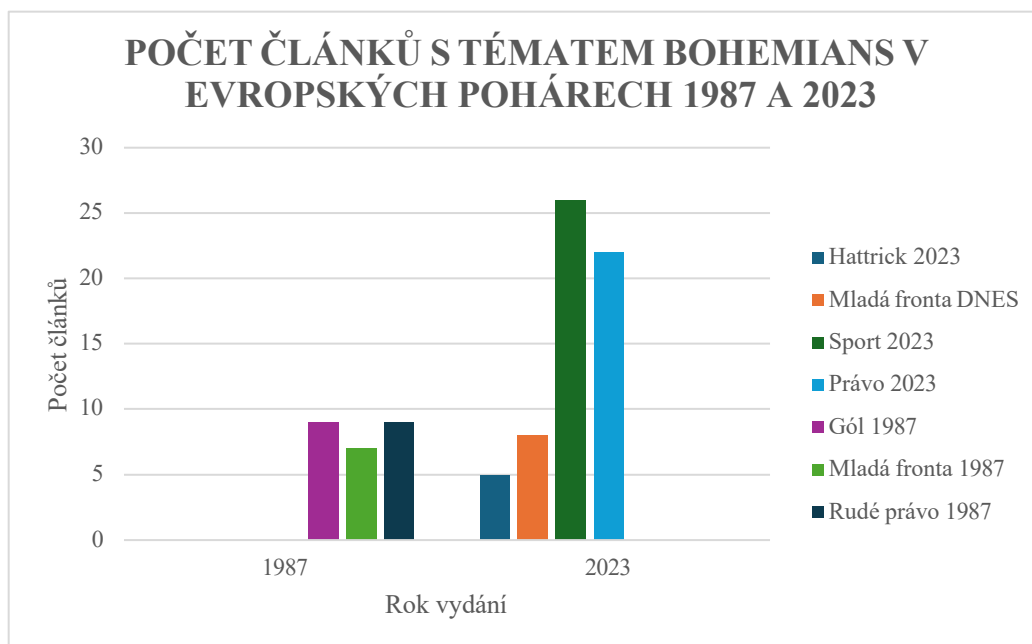
Při sběru dat jsem se podrobně seznámil s obsahy analyzovaných článků. Hned v úvodu byl patrný rozdíl v množství článků mezi rokem 1987 a 2023 s tím, že média roku 1987 otiskla významně nižší počet. Přispěl k tomu i nastíněný fakt, že v časopise Stadión se neobjevil žádný článek se zkoumaným tématem. Tím se počet médií zvolených k výzkum snížil na tři oproti čtyřem z roku 2023. Překvapivá byla i témata, která v médiích byla obsažena, například téma fanoušků a stadionu byla v minulém roce silně akcentovaná, což byl velký rozdíl oproti druhému časovému období. Obsahy, které měly styčné plochy v obou vzorcích, se z pravidla silně lišily v rozsahu. Mé původní očekávání, že zvolena sportovní událost bude zaznívat silněji v médiích z roku 1987, se tedy už se při sběru dat setkávalo s pochybnostmi.

3.3.6. Vyhodnocení

Od 2. 9. 1987 do 15. 10. 1987 ve zvolených médiích, kterými byly Rudé právo, Mladá fronta a Gól otištěno celkem 25 článků zabývajících se tématem práce, nebo se v nich téma alespoň částečně objevilo. Z toho 9 v časopisu Gól, stejný počet v Rudém právu a 7 v Mladé frontě.

V období od 13. 7. 2023 do 17. 8. 2023 vyšlo ve čtyřech analyzovaných českých médiích dohromady 60 článků o výše zmíněném tématu. Nejvíce z nich celkem 26 vyšlo v deníku Sport, 21 pak v deníku Právo a výrazně méně pak v Mladé frontě DNES jen 8 a ještě méně pak ve fotbalovém magazínu Hattrick, pouhých 5.

Graf 1

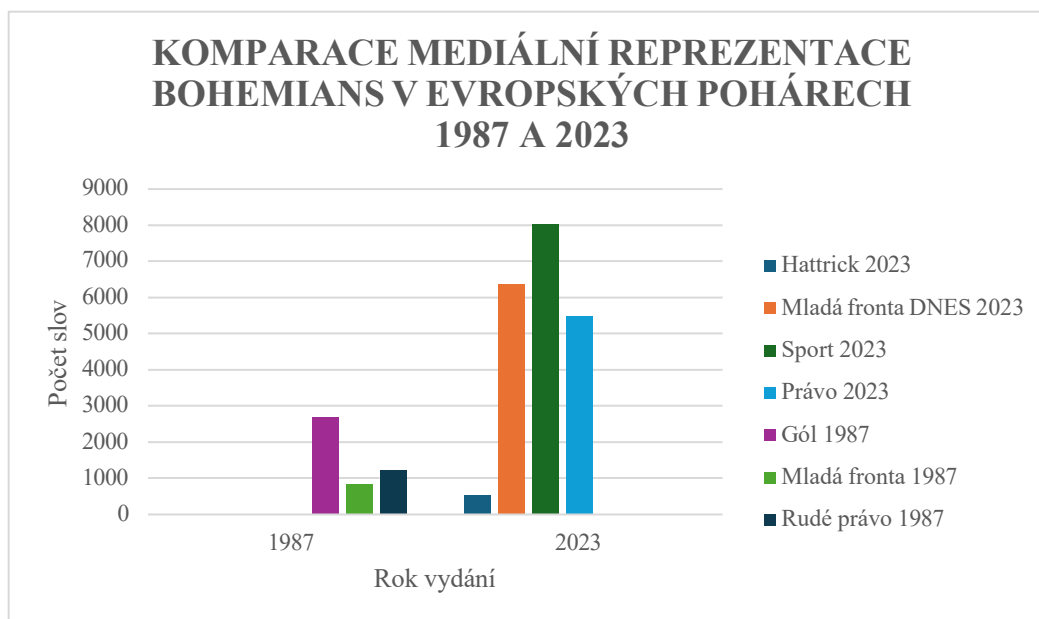

Zdroj: vlastní výzkum / reprezentuje 88 článků

Rozdíl v počtu článků mezi dvěma časovými rozmezími je tedy na první pohled markantní. Při pohledu na publikované články v roce 1987 může být překvapující fakt, že Gól, jehož obsahem byla výhradně sportovní tematika, nepřevyšuje zbylá dvě periodika, která se tématem zabývala pouze ve sportovní rubrice.

Paralelu s rokem 2023 lze nalézt v počtu článků fotbalového magazínu Hattrick. Ze své podstaty se magazín zabývá pouze fotbalem, je tak možné učinit předpoklad, že téma Bohemians a evropských bojů, zde bude patřičně obsaženo, což se stejně jako u Gólu ne zcela potvrdilo. Naopak deník Sport potvrdil předpoklad, že z pozice jediného sportovního deníku vydávaného v českém mediálním prostředí bude o Bohemians široce informovat. V počtu článků se velice pravděpodobně projevil fakt, že ještě v roce 1987 doznívala velice úspěšná éra v dějinách Bohemians a klub se pravidelně kvalifikoval do evropských pohárů, čímž téma nebylo nikterak výjimečné, jelikož se periodicky opakovalo několik předešlých let. Oproti tomu situace v roce 2023 byla zcela jiná. Bohemians se do předkola evropských pohárů vracejí po dlouhých šestatřiceti letech, a média tak pracovala se zcela nevšední situací, čemuž můžeme přisuzovat i mediální zájem.

Graf 2

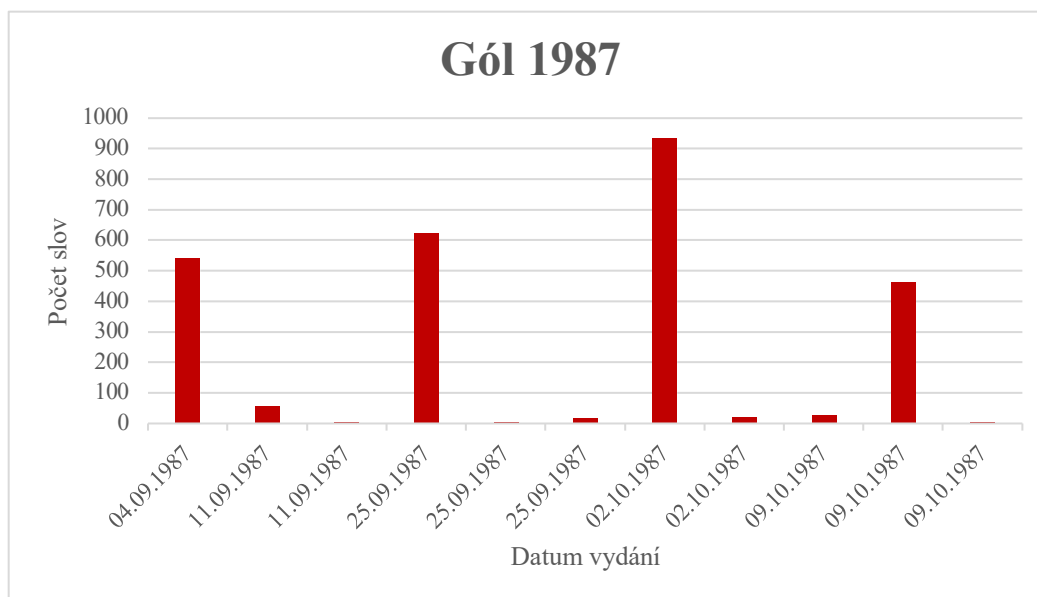
Zdroj: vlastní výzkum / reprezentuje 88 článků

S počtem článků v roce 1987 zcela nekoresponduje jejich rozsah. Ve sportovním periodiku Gól sice bylo otištěno téměř totožné množství článků jako ve zbylých dvou, výrazně je však převyšuje co do jejich rozsahu. Oproti Rudému právu, které je v pořadí druhé, ho převýšil více jak dvojnásobně. První graf tak bez tohoto kontextu může působit zavádějícím dojmem. Gól totiž potvrdil, že jako výhradně sportovní médium dal tématu výrazně větší prostor než zbylá dvě.

Naopak v Hattricku se jeho podobnost v počtu článků ve světle jejich rozsahu zcela vymyká. A to nejen oproti periodikům z roku 2023, ale i těm z doby minulé. Příčinu lze hledat v periodicitě magazínu, jelikož vychází pouze jednou měsíčně, nelze v něm uplatňovat takovou míru aktuálnosti a rychlých reakcí jako například v deníku Sport. Naproti tomu Mladá fronta DNES se látce věnovala v několika samostatných stránkách dokonce natolik významně, že se její sportovní rubrika nejvíce přiblížila deníku Sport.

V dalším zkoumání jsem se zaměřil na jednotlivá periodika a mediální reprezentaci po samostatných dnech.

Graf 3

Zdroj: vlastní výzkum / reprezentuje 11 článků

Se zaměřením na jednotlivé dny graf prokazuje, že konání prvního zápasu v Belgii 16. 9. 1987 se nepropsalo do rozsahu textů. Očekával jsem, že se úvodnímu zápasu bude periodikum zaměřené výlučně na sportovní dění věnovat, ale poslední článek věnovaný zápasu Bohemians proti Beverenu byl publikovaný 11. 9. 1987, což koresponduje s týdenní periodicitou, překvapující je spíše poměrně okrajová zmínka v rozhovoru s trenérem Lubanským.¹²⁶ Po této zmínce je ve stejném čísle otištěna už jen strohá faktická připomínka, že utkání Bohemians – Beveren se koná v rámci Poháru UEFA. Články se většinou měrou zaměřují hlavně na představení belgického soupeře, čemuž odpovídají i titulky jako „Amatéři z Beverenu“¹²⁷ a „Postřehy trenéra Lubanského“, toho času působícího v Lokerenu.¹²⁸

Co se rozsahu týče, Gól i v následujících vydáních kopíruje nastolený přístup a články jsou na podobných úrovních s výjimkou rozhovoru s kapitánem Bohemians Pavlem Chaloupkou otištěném 2. 10. 1987. V člancích před odvetným utkáním se objevuje i pojící narativ, že postup přes Belgičany by neměl být i ve světle prohry v Beverenu problém. Lze si i povšimnout, že články

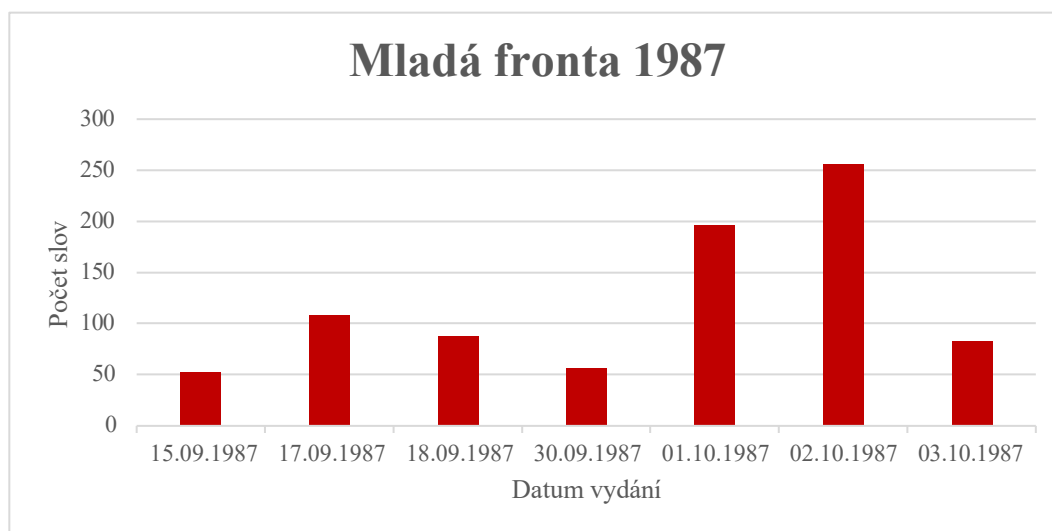
¹²⁶ VAIS, Jiří. Postřehy trenéra Lubanského *Gól: fotbalový a hokejový týdeník*. 1987, roč. 20, č. 36. 1987. ISSN 0323-0686.

¹²⁷ HRABĚ, Stanislav. Amatéři z Beverenu. *Gól: fotbalový a hokejový týdeník*. 1987, roč. 20, č. 35. 1987. ISSN 0323-0686.

¹²⁸ VAIS, Jiří. Postřehy trenéra Lubanského *Gól: fotbalový a hokejový týdeník*. 1987, roč. 20, č. 36. 1987. ISSN 0323-0686.

z čísla vydaného 2. 10. 1987 stále hovoří o odvetě odehrané ve Vršovicích 1. 10. 1987 jako o nadcházejícím utkání. Příprava tohoto čísla tedy neumožnila podat aktuální informace z předešlého dne, kdy už bylo jasné, že Bohemians nepostupují. A optimistické představy o tom, že utkání zelenobílé mužstvo zvrátí na svou stranu, dostaly po přečtení až po utkání nový rámeček. Článek BOHEMIANS: Bezhlaví rytíři, pak jen dokresluje, jaká atmosféra na poli sportovní žurnalistiky panovala, protože jak se zdá, počítalo se s postupem, který však nepřišel, a článek nepřináší k nastalé situaci žádné pozitivní stanovisko.¹²⁹

Graf 4

Zdroj: vlastní výzkum / reprezentuje 7 článků

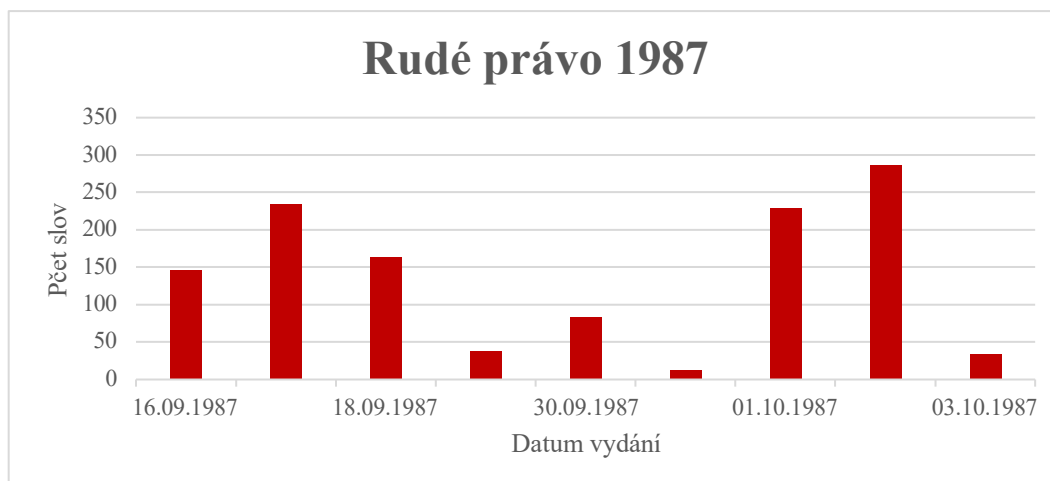
Naproti tomu Mladá fronta s denní periodicitou přinášela o mnoho aktuálnější informace o dění na trávnících ve své sportovní rubrice. Deník nabídl jak zprávy den před prvním utkáním, tak hned druhý den po něm, ačkoliv svým rozsahem nedosahují zdaleka těch ve sportovně zaměřeném médiu. Články se tematicky nesou na podobné vlně jako v Gólu, tedy komentováním hlavně dění na hřišti a chyb Bohemians s tou výjimkou, že se v Mladé frontě objevuje i svým způsobem sociální rovina. „Vstupujeme tedy do nového ročníku v situaci, kdy se renomé našeho fotbalu poněkud zachvělo.“¹³⁰ Tak autor reaguje na situaci, kdy AIK Stockholm nevyšlal do Československa své zvědy, a

¹²⁹ŠIMÁK, Miloslav. BOHEMIANS: bezhlaví rytíři *Gól: fotbalový a hokejový týdeník*. 1987, roč. 20, č. 40. 1987. ISSN 0323-0686.

¹³⁰ Potichu do pohárů. *Mladá fronta*. 1987, č. 216. 1987. ISSN 0323-1941.

připisuje to tak nízké obavě z úrovně naší kopané. Proto tedy očekává stoprocentní bilanci všech československých mužstev.¹³¹ Jako jediné médium ze zkoumaných z roku 1987 také otiskli v Mladé frontě zmínku i o belgických fanoušcích, kteří přicestovali s mužstvem. Den po druhém zápase se v Mladé frontě objevuje též obsah na téma zbytečného vypadnutí a marných snah korespondujících s popisem, jež jsem prezentoval výše. Dva dny po vypadnutí Bohemians z pohárů ještě vychází článek komentující etické poměry v československé kopané, osočující zelenobílé hráče z nedostatku sebereflexe a neschopnosti přijmout porážku tím, že si frustraci vylévají na německém rozhodčím.¹³² Celkově tak Mladá fronta daleko více akcentovala i témata mimo přímé dění na stadionech.

Graf 5

Zdroj: vlastní výzkum / reprezentuje 9 článků

Stejnou pravidelnost zmínek o zápase Poháru UEFA si udržovalo i Rudé právo. Na tomto grafu lze asi nejlépe pozorovat mediální reprezentace ve vztahu ke konání obou utkání. Stejně tak jako Mladá fronta ve sportovních rubrikách, které zpravidla zabíraly výrazně menší část celého čísla, se rozsahy článků pohybují na nižší úrovni, avšak s odkazem k druhému grafu Rudé právo pokrývalo zkoumané téma výrazněji.

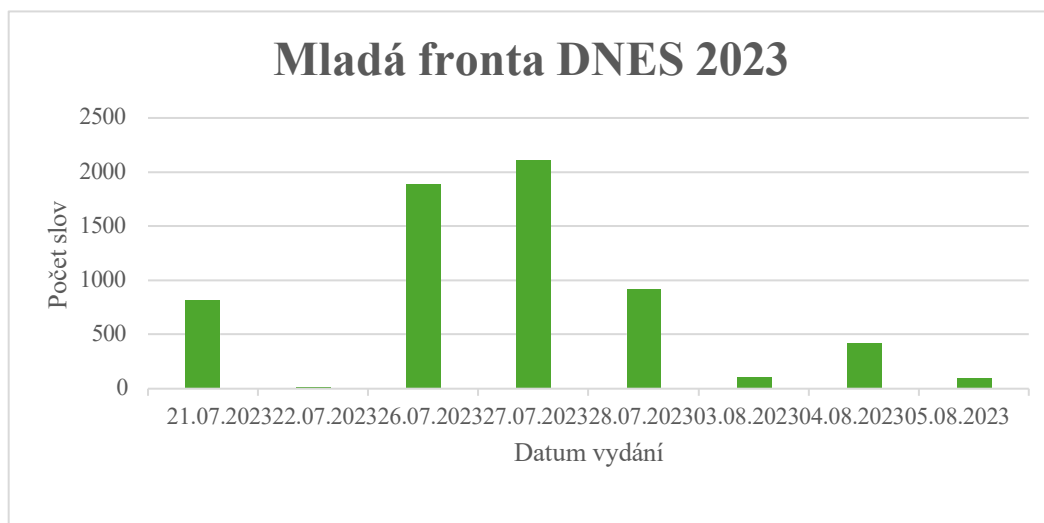
O již několikrát zmíněném trenéru Beverenu Novákovi se zde poprvé píše v konotacích, jako je „náš“ trenér. Článek tak uplatňuje principy tehdejšího

¹³¹ IBIDE

¹³² ŠÁLEK, Jaroslav. FOTBALOVÁ PROČ NA POKRAČOVÁNÍ. *Mladá fronta*. 1987, č. 232. 1987. ISSN 0323-1941.

politického rozdělení Evropy na „my versus oni“. Stejně tak se o Bohemians psalo jako o „našem“ mužstvu a Ladislav Novák byl i v dalších analyzovaných článcích stále označován jako „náš“ trenér.¹³³ Oproti zbylým dvěma analyzovaným médiím Rudé právo nepřišlo s názorem, že odvěta by mohl být snadný úkol, ale vyšel zde článek hovořící o opaku.¹³⁴

Graf 6

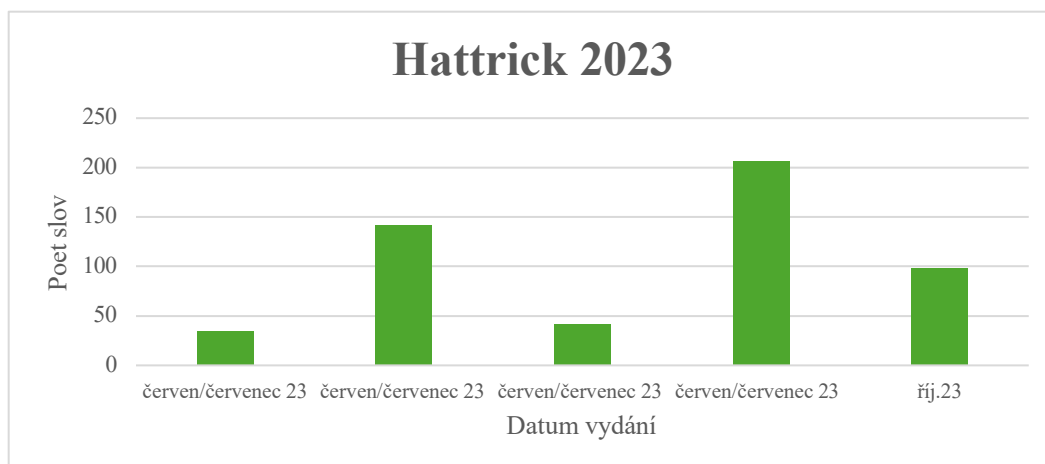
Zdroj: vlastní výzkum / reprezentuje 8 článků

Velký rozdíl oproti periodikům z roku 1987 je již popisovaný rozsah článků, avšak ještě dalším faktorem jsou témata v nich obsažená. Pozice Bohemians byla diametrálně odlišná od té z doby před šestatřiceti lety. Oproti týmu z 80. let tomu z minulého roku se v českém mediálním prostředí mnoho šancí nedávalo. Avšak postup do předkol vyvolal i na poli médií obrovské pozdvižení, čemuž odpovídalo i jeho pokrytí. Odlišný byl i přístup k vydávání, před prvním utkáním Mladá fronta DNES vydala hned několik článků a rozhovorů, například s trenérem Veselým, pamětníkem Chaloupkou nebo současnými majiteli. Zápasu tak předcházela vlna nadšení z návratu „klokanů“ do Evropy. Po odvetě, která dle médií byla téměř pouhou formalitou, se Mladá fronta DNES jen okrajově zmínila, že Bohemians jsou z evropských poháru venku. Zdá se tak, že vlna nadšení rychle opadla i u sportovních novinářů v MF DNES.

¹³³ SK BEVEREN – BOHEMIANS 2:0 *Rudé právo*. 1987, roč. 67, č. 217. 1987. ISSN 0032-6569.

¹³⁴ Rozpačité vykročení do pohárů. *Rudé právo*. 1987, roč. 67, č. 219. 1987. ISSN 0032-6569.

Graf 7

Zdroj: vlastní výzkum / reprezentuje 5 článků

Paradoxně nejmenší co do počtu slov se prokázal být Hattrick. Jediný magazín zaměřený čistě na fotbal přinesl články téměř totožných délek jako sportovní rubriky Mladé fronty a Rudého práva. Důvody lze hledat rozmezí, v jakých jednotlivá čísla vycházejí. Měsíční rozmezí mezi čísly nedovoluje aktuálně reagovat na rychle se měnící fotbalové prostředí, a tak jsou články spíše věcně zaměřené na zhodnocení úspěšné sezóny a dostalo se i na krátkou zmínku o finančních poměrech v Evropské konferenční lize v říjnovém čísle, poté co byli Bohemians vyřazeni s Bodø/Glimt.

Graf 8

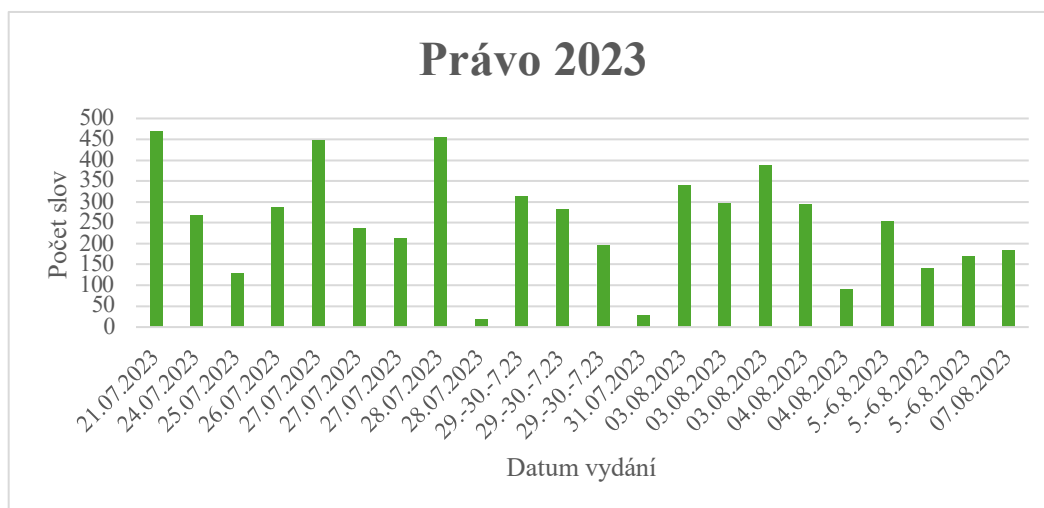

Zdroj: vlastní výzkum / reprezentuje 26 článků

Deník Sport se tématu věnoval nejvíce. Již 10 dní před zápasem se objevil první článek o mimořádném úspěchu Bohemians, kteří jsou zde na rozdíl od roku 1987 označováni jako Veselého mužstvo, jemuž byl přisouzen velký podíl na úspěšné sezóně a stal se výraznou postavou v článcích deníku Sport. V den zápasu byla „klokanům“ věnována titulní strana, čímž se Sport stal jediným zkoumaným médiem, které se k tomuto kroku uchýlilo.

Prvkem, který se v článcích objevuje výhradně u deníku Sport, je také prostor pro čtenáře potažmo fanoušky, kteří komentují dění okolo zápasu, nebo se vyjadřují, jaká je procentuálně šance na postup jejich mužstva. Oproti Mladé frontě DNES je zde věnováno i více prostoru pro hledání důvodu neúspěšného snažení v obou zápasech.

Graf 9

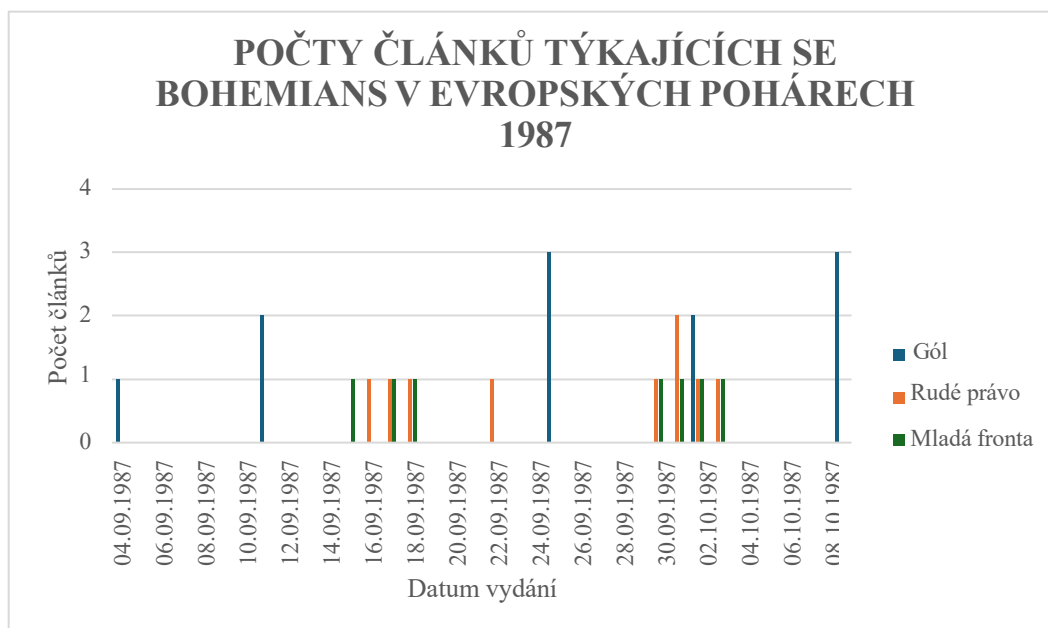

Zdroj: vlastní výzkum / reprezentuje 22 článků

Deník Právo zaznamenal jakožto přímý pokračovatel Rudého práva výrazný skok, co se týče zpráv o fotbalových pohárech. Stejně jako Mladá fronta DNES i Právo se na Bohemians zaměřily podrobně a zdá se, že i deníky, které nejsou tematicky zaměřené pouze na fotbal, kopírují znovu rostoucí trend oblíbenosti českého fotbalu, jenž jsem popisoval v teoretické části.

Resumé textů obsažených v deníku Právo odpovídá deníku Sport i Mladé frontě DNES. Hlavní je zde také téma trenéra, stadionu a fanoušků.

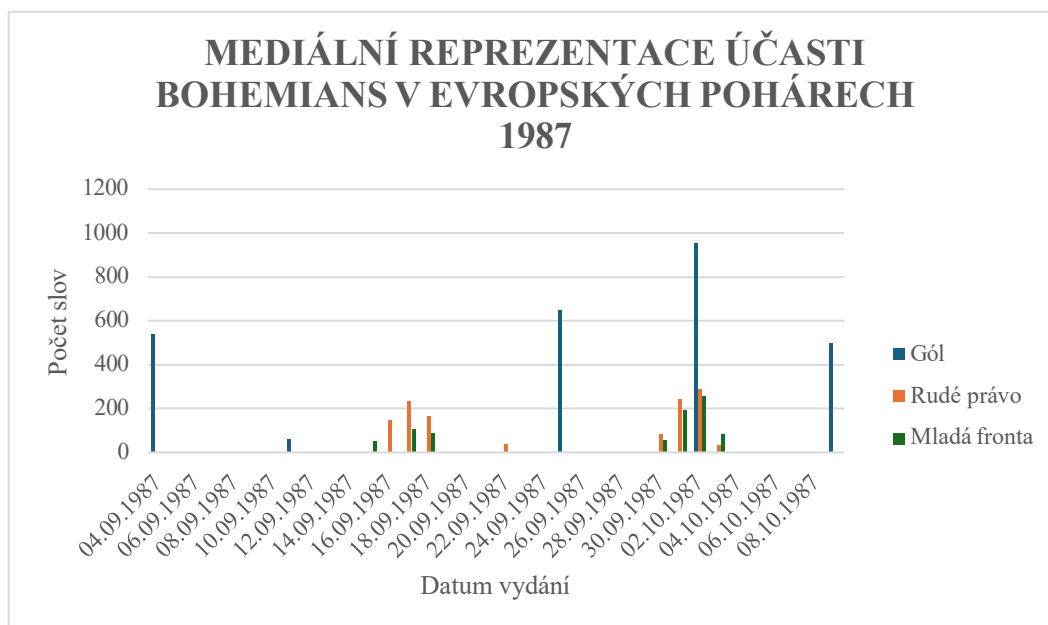
Graf 10

Zdroj: vlastní výzkum / reprezentuje 27 článků

Graf poukazuje na souvztažnost konání zápasu a publikování o něm. Výjimkou je zde týdeník Gól, který se tématu nevěnoval zcela aktuálně.

Graf 11

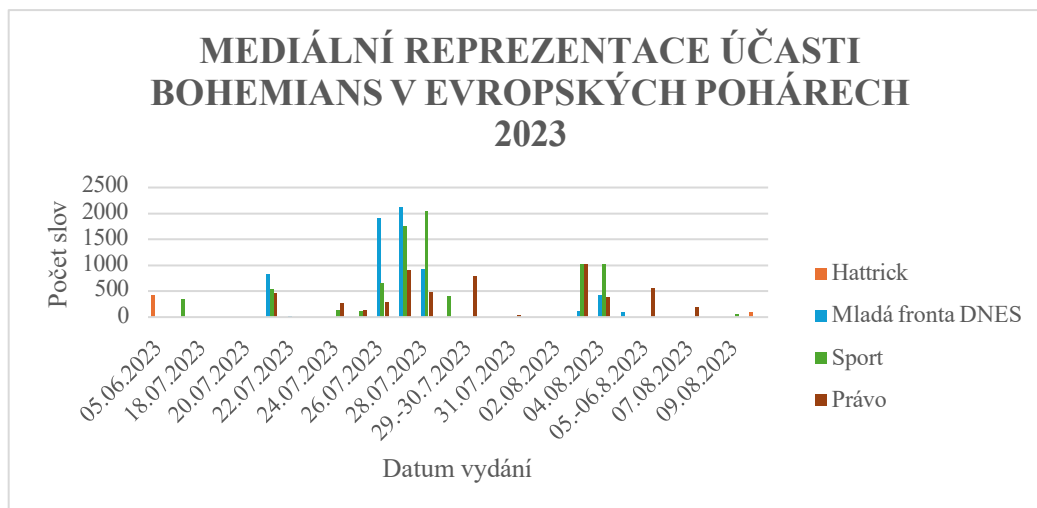

Zdroj: vlastní výzkum / reprezentuje 27 článků

Tento graf prezentuje, jak se lišila mediální reprezentace ve vztahu třech analyzovaných médií. Ačkoliv se autoři v týdeníku Gól museli vypořádat

s rozdílnou uzávěrkou oproti kolegům z Rudého práva a Mladé fronty, obsah zaměřený pouze na sport umožňoval nejširší záběr právě u zmíněného média.

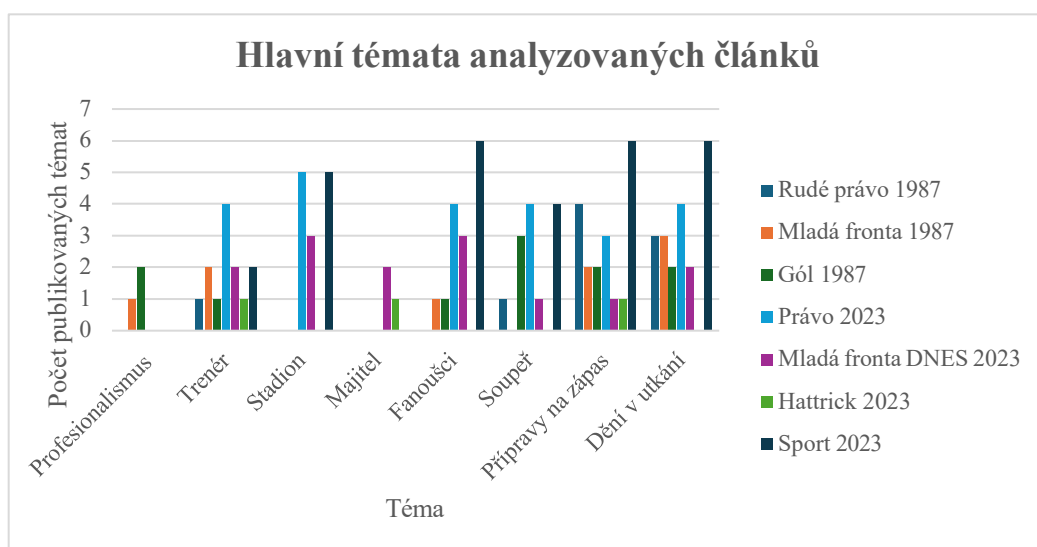
Graf 12

Zdroj: vlastní výzkum / reprezentuje 61 článků

Ve vztahu k předchozímu je na tomto grafu z dat získaných za zkoumané období v roce 2023 možná pozorovat menší míra rozptylu jednotlivých článků a také jejich délka výrazně převyšuje jejich předchůdce. Je zde nejzřetelnější rostoucí míra zájmu o tuzemský fotbal jako takový i faktor senzace v podobě úspěchu vršovického klubu.

Graf 13

Zdroj: vlastní výzkum / reprezentuje 61 článků

V analyzovaných článcích lze sledovat, že média z minulého rolu se detailněji zaměřovala na fenomény, které s sebou obnovená účast v pohárech přinesla. Mediální pokrytí pohárového utkání v roce 1987 naopak poukazuje na to, že média se zaměřovala spíše na obecné a faktické informace ohledně zápasu.

Ve zbytku praktické části se pokusím jednotlivá témata více přiblížit.

Profesionalismus

V článku Stanislava Hraběte s titulkem „Amatéři z Beverenu“ ze 4.9.1987 otištěném v týdeníku *Gól se* píše o profesních poměrech v týmu SK Beveren. Píše zde jak je pro Belgický klub charakteristický rys, že hráči zde nemají zcela profesionální smlouvy a mají i civilní zaměstnání.¹³⁵ V článku nazvaném „Postřehy trenéra Lubanského“ se Jiří Vais ptá na úroveň ligy, trenér působící v Belgii potvrzuje, že některé týmy trénují pouze odpoledne, aby si hráči mohli ve volném čase najít zaměstnání.¹³⁶ Opakující se narativ ukazuje, že sportovní profesionalita na západě byla na konci osmdesátých let téma pro domácí média. Téma profesionálního fotbalu jako plnohodnotného zaměstnání zcela vymizelo z periodik minulého roku, kde ani ohledně klubu za polárním kruhem nejsou řešeny profesní poměry, nebo nějaká nestandardní nastavení smluv.

Trenéři

V médiích z roku 1987 není role trenéra tak silně akcentována. O krocích trenéra Uhrina se píše spíše nepřímě, než že by zde byla otištěna doslovná vyjádření. Zmiňuje se také trenér SK Beveren, kterým v té době byl Ladislav Novák. V Rudém právu 16. 9. 1987 byl označen jako „náš“ trenér.¹³⁷ Byl otištěn i jeho komentář k prvnímu utkání v Belgii, což je rozdíl oproti médiím roku 2023, kde se vyjádření trenéra soupeře neobjevuje. Současný trenér Bohemians Jaroslav Veselý má v mediální reprezentaci úspěchu postupu do předkol

¹³⁵ HRABĚ, Stanislav. Amatéři z Beverenu. *Gól: fotbalový a hokejový týdeník*. 1987, roč. 20, č. 35. 1987. ISSN 0323-0686.

¹³⁶ VAIS, Jiří. Postřehy trenéra Lubanského *Gól: fotbalový a hokejový týdeník*. 1987, roč. 20, č. 36. 1987. ISSN 0323-0686.

¹³⁷ Evropské poháry zahajují. *Rudé právo*. 1987, roč. 67, č. 217. 1987. ISSN 0032-6569.

Evropské konferenční ligu výjimečnou pozici. Je o něm psáno jako o úspěšném trenérovi, který byl pro ligu neznámý.

Fanoušci

Ve zvolených periodikách roku 1987 se o procesech na fanouškovské scéně píše velmi sporadicky. Téma fanoušků tak bývá pokryté zejména faktickou zmínkou o jejich počtu na stadionu, nebo jednou větou, že jsou zklamáni z vyřazení.¹³⁸ Výjimkou snad může být pár vět v článku Jiřího Macků ve zkoumaném týdeníku *Gól*, kde píše, že 4 000 diváků na Bohemians je jasný ukazatel kvality soutěže, a zavzpomínal na čtvrtfinále a semifinále Poháru UEFA 1983, v nichž si cestu do Ďolíčku našlo 31 500 diváků.¹³⁹ Z dnešního pohledu nepředstavitelný počet, protože současná kapacita stadionu nabízí kapacitu pouhých 6 200, a to s místy na stání, které pravidla UEFA nedovolují. Samozřejmě jeden z důvodů, proč fanoušci Bohemians nebyli na zápase v Beverenu tématem, který se nabízí, je politická situace v roce 1987 a složitost vycestování do Belgie. Zároveň je zde akcentováno i téma lokálního významu fotbalového klubu pro malé město jako Beveren.¹⁴⁰ Téma pozitivního dopadu fotbalu na komunitu ve městě se opakuje i v Mladé frontě DNES z roku 2023. V článku „Když klokan skočí do jiného světa“ Jiřího Čiháka a Davida Čermáka píšou o tom, jak se klub vypracoval z průměru ligy až na několikanásobného mistra a zároveň jak ovlivňuje život lidí, kteří v den zápasu zdobí město do klubových barev.¹⁴¹

A tak v kontrastu s tím četnost zmínek o fanouškovském výjezdu za polární kruh vyznívá opravdu silně

¹³⁸ ŠIMÁK, Miloslav. BOHEMIANS: bezhlaví rytíři *Gól: fotbalový a hokejový týdeník*. 1987, roč. 20, č. 40. 1987. ISSN 0323-0686.

¹³⁹ MACKŮ, Jiří. SKROMNÁ POHÁROVÁ AKTIVA. *Gól: fotbalový a hokejový týdeník*. 1987, roč. 20, č. 40. 1987. ISSN 0323-0686.

¹⁴⁰ HRABĚ, Stanislav. Amatéri z Beverenu. *Gól: fotbalový a hokejový týdeník*. 1987, roč. 20, č. 35. 1987. ISSN 0323-0686.

¹⁴¹ ČIHÁK, Jiří. ČERMÁK, David. Když klokan skočí do jiného světa. *Mladá fronta DNES*. 2023. 2023. ISSN 1210-1168.

Majitelé

O poměrech ve vedení Bohemians v roce 1987 není ve zkoumaných médiích žádná zmínka, a to ani o kauze „černých fondů“, která v pozadí klubu probíhala a bezprostředně ovlivňovala celý chod Bohemians.

Naopak současnému majiteli Dariuszi Jakubowiczovi a jeho synovi Darkovi Jakubowiczovi, který zastává pozici ředitele, je v loňské Mladé frontě DNES věnována celá stránka rozhovoru o jejich zkušenostech z vedení fotbalového týmu, finančních poměrech i paralele s Jakubowiczovou firmou Barvy a laky Hostivař, která se také nacházela na pokraji krachu a stejně jako Bohemians, jí dokázalo stabilizovat.

Stadion

Stadion Bohemians Ďolíček je ohledně pohárové účasti vršovického týmu zmíněn pouze v již zmíněné vzpomínce v Gólu, kde je divácká účast ve vyřazovacích bojích Poháru UEFA dávána za příklad vůči návštěvnosti na stadionu v sezóně 1986/1987.¹⁴² Oproti tomu situace ohledně domácího stadionu v minulém roce byla diametrálně odlišná, a to hlavně z toho důvodu, že zanedbávaný stadion přestal splňovat standardy pro pořádání zápasů evropských pohárů.

Soupeř

Bohemians na konci 80. let těžili z předchozích úspěšných ročníků a pravidelných účastí, které rezultovaly z úspěchů v první československé lize. Bohemians proto byli bráni jako poměrně zkušené mužstvo na poli mezinárodních utkání a po losu, který jim jako prvního soupeře na cestě do dalších přiřknul belgický SK Beveren, byli médii pasováni do role jasných favoritů. Týdeník Gól popsal kvůli profesním poměrům v klubu hráče jako amatéry, kteří již delší dobu prokazují kvalitu na obou frontách.¹⁴³ I popsané

¹⁴² MACKŮ, Jiří. SKROMNÁ POHÁROVÁ AKTIVA. *Gól: fotbalový a hokejový týdeník*. 1987, roč. 20, č. 40. 1987. ISSN 0323-0686.

¹⁴³ HRABĚ, Stanislav. Amatéri z Beverenu. *Gól: fotbalový a hokejový týdeník*. 1987, roč. 20, č. 35. 1987. ISSN 0323-0686.

kvality nestačily na to, aby se o Beverenu hovořilo jako o potenciálně nebezpečném soupeři, a autoři textů se spíše zaměřovali na jejich slabiny. V rozhovoru trenér Lubanský sice připouští, že tým bez velkých individualit funguje jako dobře promazaný stroj, jedním dechem ale dodává, že i na jejich hřišti se dá uspět.¹⁴⁴ Ani výhra 2:0 v prvním utkání Beverenu nepřesvědčila tuzemská média o kvalitě soupeře a například Jiří Vais napsal, že anglický útočník ve službách Beverenu Fairclough přišel k oběma brankám jako slepý k houslím po nepovedených rozích a že dvoubrankový rozdíl není rozhodující náskok.¹⁴⁵ Texty tak v kontextu sportovní žurnalistiky vyznívají poměrně kontroverzně, pokud přihlédneme k tomu, že označit roh, který skončí gólem, za nepovedený je přinejmenším neobjektivní. Finální shrnutí obou zápasů a vyřazení Bohemians se nese v podobném duchu. Píše se o promarněné šanci a o tom, že belgické mužstvo kromě bojovnosti, obětavosti a houževnatosti nepředvedlo další fotbalové kvality. Na Bohemians však tyto kvality stačily.

Oproti tomu norský soupeř FK Bodø/Glimt, na kterého Bohemians narazili po svém návratu do pohárů v roce 2023, dostal hned od začátku punc nejtěžšího možného soupeře, přes kterého bude nesmírně těžké přejít.

4. Závěr

Zkoumání tématu Bohemians v evropských pohárech odhalilo rozdíly, které se ve stylu referování o fotbalových utkáních projevují. Zkoumaná období v letech 1987 a 2023 prokázala, že existují odchylky a změny ve zdůrazňovaných tématech, ale současná sportovní žurnalistika na některé postupy a témata také navazuje. Reportáže popisující krok po kroku dění odehraného utkání mají ve sportovních rubrikách stále pevné místo. Mimo jiné se projevil i předpoklad, že evropská pohárová utkání, ve kterých Bohemians figurovali, s sebou přinášela i sociální témata, jako je zmíněný profesionalismus v 80. letech nebo dění na fanouškovské scéně minulý rok. Obě zmíněná sociální témata však měla své

¹⁴⁴ VAIS, Jiří. Postřehy trenéra Lubanského *Gól: fotbalový a hokejový týdeník*. 1987, roč. 20, č. 36. 1987. ISSN 0323-0686.

¹⁴⁵ VAIS, Jiří. BOHEMIANS: postup není zdaleka ztracen *Gól: fotbalový a hokejový týdeník*. 1987, roč. 20, č. 38. 1987. ISSN 0323-0686.

místo téměř výhradně ve svém období, a nenaplnila se tak domněnka, že právě fanoušci budou dominantním tématem v obou obdobích.

Největší rozdíl se projevil v rozsazích zkoumaných článků. Největší rozdíl pocítuji v znovu sílící oblibě tuzemského fotbalu, ze kterého profitují i periodika píšící právě o fotbale. Markantní rozdíl také připisují faktoru senzace, který byl vyvolán evropským návratem po tak dlouhé době. V 80. letech bylo patrné, že účast Bohemians není nic, o čem by se mělo širěji referovat, protože to byla více méně událost na denním pořádku. Z článků z minulého roku také cítím, že fotbalový příběh, který vršovický klub napsal, je něco, co se opět dlouhou dobu nemusí opakovat, a novináři jej rozebírali z mnoha i překvapivých stran, jako byla koncepční práce současných majitelů. Z poskytnutého mediálního prostoru může klub i v dalších letech profitovat, protože se na něj poukázalo ve většinově pozitivním světle a publikované obsahy můžou přitáhnout jak nové fanoušky, tak sponzory, či pořádně pohnout s neutuchající snahou po vybudování důstojného zázemí.

Summary

An examination of the topic of Bohemians in European Cups revealed differences in the style of reporting on football matches. The periods examined between 1987 and 2023 showed that there are variations and changes in the themes highlighted, but contemporary sports journalism also follows some of the practices and themes. Reports describing step by step the events of a match played still have a firm place in sports sections. Among other things, the assumption that the European Cup matches in which Bohemians figured also brought with them social themes, such as the professionalism in the 1980s or the events on the fan scene last year. However, both social themes mentioned above had their place almost exclusively in their respective periods, and thus the assumption that the fans would be the dominant theme in both periods did not come true.

The biggest difference was in the ranges of the articles examined. The biggest difference is the renewed popularity of domestic football, which also benefits periodicals writing specifically about football. I also attribute the significant difference to the sensational factor caused by the European comeback after such a long time. In the 1980s it was obvious that the participation of Bohemians was not something that should be widely reported, because it was more or less the order of the day. I also feel from the articles of the past year that the football story written by the Prague club is something that may not be repeated for a long time, and journalists have analysed it from many even surprising sides, such as the conceptual work of the current owners. The media space provided can continue to benefit the club for years to come, as it is highlighted in a mostly positive light and the content published can attract new fans and sponsors alike or get the relentless drive to build decent facilities moving.

Použitá literatura a zdroje

Prameny:

Gól: 2. 9. 1987 – 15. 10. 1987

Mladá fronta: 2. 9. 1987 – 15. 10. 1987

Rudé právo: 2. 9. 1987 – 15. 10. 1987

Hattrick: 13. 7. 2023 – 17. 8. 2023

Mladá fronta DNES: 13. 7. 2023 – 17. 8. 2023

Právo: 13. 7. 2023 – 17. 8. 2023

Sport: 13. 7. 2023 – 17. 8. 2023

Literatura:

- JENŠÍK, Miloslav. *Bohemka je a bude*. Praha: Epoque, 2022. ISBN 978-80-278-0102-2.
- PAVLOV, Aleksandar. Fotbalový výsledek v metaforice české a bulharské sportovní žurnalistiky. *Nová čeština doma a ve světě*. 2020, č. 2, s. 30-37. ISSN 1805-367X.
- SLEPIČKA, Pavel a SLEPIČKOVÁ, Irena. Počátky moderního sportu. In: *Rizikové Chování Ve Sportu dětí a Mládeže*. Czech Republic: Karolinum Press, 2018. ISBN 8024640481.
- TRAMPOTA, Tomáš a VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

Internetové zdroje:

- Archiv ČT. *27. března 1988 | vlajkonoši*. Online. 2024. Dostupné z: Facebook, <https://www.facebook.com/archivCT/videos/1347755902577127>.
- BAJTLER, Martin. Aby se lidé nezabývali politikou, komunisté je lákali do hal a tělocvičen. Online. *IDNES.cz*. 2019. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/praha/zpravy/socialismus-praha-sportovni-mesto->

sportu-sport-pohyb-komunismus-praha.A190719_150631_blogovy-roman_kuce.

- BOYLE, Raymond a HAYNES, Richard. *Power play: sport, the media and popular culture*. 2nd ed. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2009. ISBN 0-7486-7108-0. Dostupné z: <https://doi.org/10.1515/9780748635948>.
- ČIHÁK, Jiří. Bodö/Glimt – Bohemians 3:0, krutá lekce. Zlepšení po pauze klokanům nestačilo. Online. *IDNES.cz / SPORT*. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/pohary/2-predkolo-konferencni-ligy-bodo-glimt-bohemians-zpravodajstvi-online.A230727_113620_fot_pohary_duff.
- ČIHÁK, Jiří. Tam, kde potupili Mourinha. Bohemians se nebojí: Jinak bychom tu nemuseli být. Online. *IDNES.cz / SPORT*. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/pohary/bohemians-bodo-glimt-mourinho-jaroslav-vesely-josef-jindrisek.A230726_185003_fot_pohary_jic.
- ČTK. Fotbal na štaflích. Snímky fanoušků Bohemky vynesly českému fotografovi prestižní americkou cenu. *E15* [online]. 2021 [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/magazin/fotbal-na-staflich-snimky-fanousku-bohemky-vynesly-ceskemu-fotografovi-prestizni-americkou-cenu-1378200>
- ČTK, iDnes.cz. Bohemians – Olomouc 0:1, přes prohru euforie, domácí se těší na poháry. Online. *IDNES.cz / SPORT*. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/prvni-liga/bohemians-sigma-olomouc-finale-fortuna-ligy-5-kolo-skupina-o-titul.A230526_101608_fotbal_jic.
- ČTK, iDNES.cz. Liberec – Bohemians 1:3, domácí dvěma góly zmrazil jejich bývalý hráč Matoušek. Online. *IDnes.cz / SPORT*. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/prvni-liga/fortuna-liga-22-kolo-slovan-liberec-bohemians-praha-1905.A230303_102825_fotbal_vp2.
- ČTK. Láska až za hrob. Zesnulý fanoušek odkázal fotbalovým Bohemians sedm milionů korun. *IRozhlas* [online]. 13.2. 2020. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/sport/fotbal/fotbal-fortuna-liga-bohemians-praha-fanousek-dedictvi_2002131716_tat
- FILÍPEK, Štěpán. Mámo, koukej, hraje Messi! MS podle sledovanosti. Jaký podíl měla Nova? Online. *ISport.cz*. 2022. Dostupné

- z: <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal-reprezentace-ms-fotbal-2022/424716/mamo-koukej-hraje-messi-ms-podle-sledovanosti-jaky-podil-mela-nova.html>.
- IDNES.CZ, ČTK. Češi trumfli odhady. Za mistrovství v Kataru prosázeli rekordních 3,6 miliardy. Online. *IDNES.cz / ZPRAVODAJSTVÍ*. 2022. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/mistrovstvi-sveta-sazkove-kancelare-objem-sazek.A221219_155534_eko-zahranicni_rie.
 - IDNES.CZ, ČTK. Fotbalisty Bohemians povede i nové prvoligové sezoně trenér Veselý. Online. *IDNES.cz / SPORT*. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/prvni-liga/bohemians-trener-jaroslav-vesely.A220606_155510_fotbal_rou
 - JANÁK, Dušan. Vybrané metody výzkumu [online]. Opava, 2018 Dostupné z: https://is.slu.cz/el/fvp/leto2021/UVSRPHK016/um/VYBRANE_METODY_VYZKUMU.pdf
 - KADERÁBEK, Petr. Před 95 lety zazněla na Radiožurnálu první sportovní reportáž, Josef Laufer komentoval zápas Slavie. Online. *IRozhlas*. 2021. Dostupné z: Český rozhlas, https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/historie/fotbal-radiozurnal-historie-prvni-sportovni-reportaz-komentoval-josef-laufer_2110031149_bac.
 - KÁVA, Michal. Norové jsou úžasní, někteří nám i přáli, vypráví fanoušek klokanů Martin Adamec. Online. *Denik.cz*. 2023. Dostupné z: https://www.denik.cz/ostatni_sport/norove-jsou-uzasni-nekteri-nam-i-prali-vypravi-fanousek-klokanu-martin-adamec-20.html.
 - KOPECKÁ, Lenka. Osudy židovského fotbalu. *Český rozhlas Plus* [online]. 2020. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/osudy-zidovskeho-fotbalu-8193219>
 - MÁDL, Luděk. Liga hledá nové jméno. Betano? Online. *Euro*. 2024. Dostupné z: <https://www.tydenikeuro.cz/liga-hleda-nove-jmeno-betano/>.
 - MAN, Vojtěch. Bohemians okouzlili mimo hřiště. Díky za úklid, skvěle fungovala policie. Online. *ISport.cz*. 2023. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal-evropske-pohary-konferencni-liga/434485/bohemians-okouzlili-mimo-hriste-diky-za-uklid-skvele-fungovala-policie.html>.

- NUSSBAUER, Michal. GLOSA: Fanoušci Bohemians perfektně demonstrovali touhu po novém Ďolíčku. Online. *Sport.cz*. 2023. Dostupné z: <https://www.sport.cz/clanek/fotbal-glosa-fanousci-bohemians-perfektne-demonstrovali-touhu-po-novem-dolicku-4376824>.
- PLAŠIL, Jaroslav. Fanoušci Bohemians vyrazí do Austrálie po stopách turné z roku 1927. Online. *Radio Prague International*. 2014. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/node/5944859>.
- POVEJŠIL, Vojtěch. Bohemians v Evropě: nadšení, dojetí i šok. A předkola možná v Ďolíčku. Online. *IDNES.cz / SPORT*. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/prvni-liga/bohemians-pohary-konferencni-liga-oslavy-ohlasy.A230527_184650_fotbal_vp2.
- POVEJŠIL, Vojtěch. Sloužit nemusím, ale chci. Inventář Jindřišek vyhlíží poháry: Jak se losují? Online. *IDNES.cz / SPORT*. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/prvni-liga/josef-jindrisek-bohemians-praha-1905-rozhovor-pohary-smlouva-vzpominky.A230528_072235_fotbal_vp2.
- POVEJŠIL, Vojtěch. Snové vítězství. Bohemians boří série i rekordy a promlouvají do hry o titul. Online. *IDNES.cz / SPORT*. 2023. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/prvni-liga/jaroslav-vesely-rozhovor-viktoria-plzen-bohemians-praha-1905.A230320_094603_fotbal_vp2.
- Příběhy 20. století – Normalizace, *Hlídací psi normalizace* [dokumentární]. Režie Viktor Portel Česko: Česká televize, 2017. Délka 27 min. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11454740577-pribehy-20-stoleti/216562261760003/>
- Příběhy 20. století – Normalizace, *Sport, vzdor a doping* [dokumentární]. Režie Radim Špaček Česko: Česká televize, 2017. Délka 26 min. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/11454740577-pribehy-20-stoleti/216562261760005/>
- Sektor1905.cz. *VYJÁDRĚNÍ SEKTOR1905 K SOUČASNÉ SITUACI*. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.facebook.com/search/top?q=vyjadreni%20k%20jakubowicz>
- SOBOTKA, Jaromír. *Když nemůžeš, přidej! Zátopek byl sportovní ikonou i obětí komunistického režimu. 100+1 zahraniční zajímavost* [online].

2023. ISSN 1804-9907. Dostupné z: <https://www.stoplusjednicka.cz/kdyz-nemuzes-pridej-zatopek-byl-sportovni-ikonou-i-obeti-komunistickeho-rezimu>
- SUCHAN, Jan. Počet fotbalových fanoušků s permanentkou roste. Sparta i Slavia hlásí extrémní zájem o domácí zápasy. Online. *Radiožurnál Sport*. 2023. Dostupné z: <https://sport.rozhlas.cz/pocet-fotbalovych-fanousku-s-permanentkou-roste-sparta-i-slavia-hlasi-extremni-9031476>.
 - *TIKI-TAKA*. O2 TV Sport, 1.8.2023. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=zoMO_-KSdu4
 - VÍCH, Radek. Klokani opět v Ďolíčku ... vzpomínková akce na “Příbu“ ... změna názvu klubu ... oslava mistrovského titulu po 30-ti letech ... budování umělého trávníku v Ďolíčku ... postup do 1. ligy!!!. Online. *HISTORIE BOHEMIANS*. Dostupné z: http://www.rvibohemkapage.wz.cz/historie_22.htm.
 - VNM. Veselý po vyřazení: Předběhli jsme vývoj. Naštval ho gól před pauzou. Online. *ISport.cz*. 2023. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal-evropske-pohary-konferencni-liga/434770/vesely-po-vyrazeni-predbehli-jsme-vyvoj-nastval-ho-gol-pred-pauzou.html>.
 - VÝBORNÁ, Lucie a KADEŘÁBEK, Petr. Hraje Bohemka. Ale jaká? Online. *Radiožurnál*. 2008. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/hraje-bohemka-ale-jaka-6354383>.
 - WILLOUGHBY, Ian. Darek Jakubowicz: One of group of Bohemians' fans about to retrace famous 1927 tour of Australia. *Radio Prague International* [online].25.8. 2014. Dostupné z: <https://english.radio.cz/darek-jakubowicz-one-group-bohemians-fans-about-retrace-famous-1927-tour-8286091>
 - ZEMAN, Jiří. Aktivním fanouškům Bohemians se tají dech. Klub zavádí drastická opatření proti pyrotechnice. Online. *PrahaIN.cz*. 2023. Dostupné z: <https://www.prahain.cz/sport/fotbal/aktivnim-fanouskum-bohemians-se-taji-dech-klub-zavadi-drasticka-opatreni-proti-pyrotechnice-14311.html>.
 - ZWICKER, Stefan. Sport in the Czech and Slovak Republics and the Former Czechoslovakia and the Challenge of Its Historiography.

Online. *Journal of sport history*. 2011, roč. 38, č. 3, s. 373-385. ISSN 0094-1700. Dostupné z: <https://doi.org/10.5406/jsporthistory.38.3.373>.

Diplomové práce:

- KUČERA, Luboš. *Historie Atletického a Fotbalového Klubu Bohemians 1905*. Diplomová práce, vedoucí Kašpar, Ladislav. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra tělesné výchovy, 2006.
- PAVLAČKOVÁ, Monika. *Mediální obraz ženského fotbalu v deníku Sport*. 2022.